

UZASADNIENIE

Obszar Natura 2000 Bagna Rozwarowskie PLB320001 został wyznaczony w związku z wypełnieniem zobowiązań Polski wynikających z *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa* oraz wynikających z *Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory* i uznany za obszar specjalnej ochrony ptaków. Obszar ten został ustanowiony *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313)* jako obszar specjalnej ochrony ptaków. Po kilkakrotnych zmianach rozporządzeń, obecnie obowiązującym jest *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133, zm. 2012: Dz. U. poz. 358)*.

Na podstawie art. 131 ust. 1 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, 1238, z 2014 r.: 587, 822, 850, 1101 i 1133)*, zwanej dalej ustawą OOS, do zadań regionalnego dyrektora ochrony środowiska, należy w szczególności ochrona i zarządzanie obszarami Natura 2000 w zakresie określonym *ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627, 628 i 842, z 2014 r.: poz. 805, 850, 1002, 1101 i 1863)*, zwaną dalej ustawą o ochronie przyrody. W związku z powyższym, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, jako organ sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 (na podstawie przepisu art. 27a ust. 2 ustawy o ochronie przyrody), oraz koordynujący funkcjonowanie obszarów Natura 2000 na obszarze swojego działania (w myśl przepisu art. 32 ust. 3 ww. ustawy), obowiązany jest do sporządzenia oraz przyjęcia planu zadań ochronnych, o którym mowa w regulacji art. 28 ustawy o ochronie przyrody.

Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat, przy czym pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty lub od dnia wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków. Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.

Podstawowym celem opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 jest jak najszybsze rozpoczęcie działań niezbędnych dla skutecznej ochrony obszaru, czyli zapewnienie, że stan gatunków ptaków i ich siedlisk, dla których ochrony wyznaczono obszar, nie zostanie pogorszony i zapewnione zostanie dążenie do osiągnięcia właściwego stanu ochrony. Realizacja tak sformułowanego celu, w szczególności na gruntach stanowiących własność prywatną, wymogła na ustawodawcy decyzje o nadaniu temu dokumentowi normy prawnej, ustanawianej w formie zarządzenia jako akt prawa miejscowego. Szczegółowy tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych oraz zakres prac koniecznych do wykonania na potrzeby przygotowania projektu planu, określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 184, zm. Dz. U. z 2012 r. poz. 506)*.

Zgodnie z art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody, projekt planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 powinien zawierać:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;

- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
  - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
  - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3;
  - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Przy opracowaniu projektu planu zadań ochronnych dla obszaru specjalnej ochrony ptaków Bagna Rozwarowskie PLB320001, kierowano się także oprócz wyżej przytoczonych aktów prawa, wytycznymi *Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie opracowania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000* oraz *Instrukcją wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000 wersja 2012.1*.

Sporządzający projekt planu zadań ochronnych, zgodnie z przepisem art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody, ma obowiązek zapewnienia możliwości udziału w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu, zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Także w związku z regulacją art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i trybie określonym w ustawie OOS, w postępowaniu którego przedmiotem jest sporządzenie projektu dokumentu. W myśl przepisu art. 59 ust 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 z późn. zm.), projekt planu zadań ochronnych, wymaga uzgodnienia z właściwym miejscowo wojewodą.

W toku prac planistycznych związanych ze sporządzeniem projektu planu zadań ochronnych dla obszaru specjalnej ochrony ptaków Bagna Rozwarowskie PLB320001, dokonano następujących czynności:

- 1) Opisano granice obszaru Natura 2000 w oparciu o 427 punktów węzłowych, dla których podano długość i szerokość w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, zgodnie z wymogiem *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1247).
- 2) Zweryfikowano informacje o obszarze Natura 2000, o występujących na nim gatunkach ptaków spośród wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej i regularnie migrujących gatunkach wodno błotnych. W procesie weryfikacji wykorzystano dostępne dane literaturowe, informacje uzyskane od członków ZLW oraz informacje zebrane podczas uzupełniających prac terenowych.

3) Przeprowadzono ocenę znaczenia obszaru dla poszczególnych gatunków ptaków, w wyniku której zidentyfikowano następujące przedmioty ochrony:

- A021 bąk *Botaurus stellaris*,
- A031 bocian biały *Ciconia ciconia*,
- A038 łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*,
- A039 gęś zbożowa *Anser fabalis*,
- A041 gęś białoczelną *Anser albifrons*,
- A043 gęgawa *Anser anser*,
- A045 bernikla białolica *Branta leucopsis*,
- A051 krakwa *Anas strepera*,
- A052 cyraneczka *Anas crecca*,
- A055 cyranka *Anas querquedula*,
- A075 bielik *Haliaeetus albicilla*,
- A081 błotniak stawowy *Circus aeruginosus*,
- A084 błotniak łąkowy *Circus pygargus*,
- A119 kropiatka *Porzana porzana*,
- A120 zielonka *Porzana parva*,
- A127 żuraw *Grus grus*,
- A153 kszyc *Gallinago gallinago*,
- A154 dubelt *Gallinago media*,
- A229 zimorodek *Alcedo atthis*,
- A272 podróżniczek *Luscinia svecica*,
- A292 brzęczka *Locustella luscinioides*,
- A294 wodniczka *Acrocephalus paludicola*,
- A323 wąsatka *Panurus biarmicus*.

Wśród wyżej wymienionych gatunków, 15 nie było wskazanych jako przedmioty ochrony w ostatnio obowiązującym Standardowym Formularzu Danych (SDF). Dotyczy to gatunków takich, jak: bąk, bocian biały, łabędź krzykliwy, gęś zbożowa, gęś białoczelną, bernikla białolica, cyraneczka, bielik, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, zielonka, żuraw, kszyc, dubelt i zimorodek.

W świetle obecnie obowiązującego *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25 poz. 133, zm. Dz. U. z 2012 r., poz. 358)*, przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 są gatunki ptaków wymienione w załączniku nr 2 do rozporządzenia, które spełniają kryteria określone w *rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 77, poz. 510, zm. 2013 r.: poz. 1302)*, oraz ich naturalne siedliska. Według aktualnej wersji ostatniego z wymienionych rozporządzeń, do kryteriów wyboru należą także (oprócz liczebności): przynależność obszaru do jednego z 10 najważniejszych krajowych obszarów gniazdowania gatunków zagrożonych na obszarze państw członkowskich Unii Europejskiej lub regularne występowanie gatunku zagrożonego w skali globalnej, a także znaczenie obszaru dla przemieszczania się ptaków określonych w załączniku nr 2 do *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków*, a w szczególności jego położenie na trasie przelotów gatunków wędrownych.

Po głębokiej i wnikliwej analizie uznano, że gatunki takie jak: łabędź krzykliwy, gęś zbożowa, gęś białoczerna, gęgawa, bernikla białolica, krakwa, cyraneczka, cyranka, bielik, kropiatka, zielonka, dubelt, podróżniczek, brzczałka, wodniczka i wąsatka spełniają kryterium liczebności (liczebność ich lokalnych populacji przekracza próg 0,5% krajowej populacji poszczególnych gatunków a liczebność wodniczki przekracza nawet próg 15% izolowanej populacji pomorskiej tego gatunku). Pozostałe gatunki zostały uznane za przedmioty ochrony w obszarze z niżej wymienionych powodów:

- bąk – pomimo, iż lokalna populacja, ze względu na niewielką powierzchnię obszaru Natura 2000 nie spełnia kryterium liczebności, bąka uznano za przedmiot ochrony z uwagi na wysokie, znacznie przekraczające średnie w kraju zagęszczenie - około 7 - 9 samców/100 km², przy średniej krajowej 1,3 – 1,5 samców/100 km². Zagęszczenie bąka w tym obszarze jest porównywalne lub znacznie przewyższa także zagęszczenie w obszarach Natura 2000, dla których bąk był gatunkiem kwalifikującym, np. w Ostoi Drawskiej wynosi 2,9-3,3 samców/100 km², w Dolinie Dolnej Odry wynosi 6,3-7,3 samców/100 km², w Ostoi Biebrzańskiej wynosi 1,8 – 8,1 samców/100 km², w Borach Tucholskich wynosi 1,6 – 2,1 samców/100 km², w Puszczy Piskiej wynosi 2,3 – 3,5 samców/100 km², a w Dolinie Baryczy 8,3 – 9,6 samców/100 km². O uznaniu bąka za przedmiot ochrony zdecydowała także konieczność podejmowania działań ochronnych ze względu na niekorzystny status gatunku w Europie (SPEC3) i fakt, że Polska pełni istotną rolę w jego zachowaniu, ponieważ w naszym kraju gnieździ się około 10% europejskiej populacji;
- bocian biały – pomimo, iż lokalna populacja, ze względu na niewielką powierzchnię obszaru Natura 2000 nie spełnia kryterium liczebności, bociana białego uznano za przedmiot ochrony z uwagi na wysokie, znacznie przekraczające średnie w kraju zagęszczenie - około 23 par/100 km², przy średniej krajowej 16,8 par/100 km² i średniej w województwie zachodniopomorskim niecałe 9 par/100 km². Występowanie bociana białego w zachodniej Polsce często jest związane z miejscami o większej bioróżnorodności w krajobrazie rolniczym i gatunek ten stanowi ważny wskaźnik ekstensywności zagospodarowania krajobrazu, zdominowanego przez użytki rolne i tereny podmokłe, szczególnie narażone na zmiany antropogeniczne w niedługiej perspektywie czasu. O uznaniu bociana białego za przedmiot ochrony zdecydowała także regularna obecność w obszarze grupujących się w stada osobników niełęgowych (nieodjrzałych jeszcze do rozrodu lub tych, które z różnych powodów utraciły lęgi) oraz konieczność podejmowania działań ochronnych ze względu na obserwowany istotny spadek liczebności bociana w całym kraju i w województwie;
- błotniak stawowy – pomimo, iż lokalna populacja, ze względu na niewielką powierzchnię obszaru Natura 2000 nie spełnia kryterium liczebności, błotniaka stawowego postanowiono uznać za przedmiot ochrony z uwagi na bardzo wysokie, wielokrotnie przekraczające średnie w kraju zagęszczenie - około 14 par/100 km², przy średniej krajowej 2,0 – 2,2 pary/100 km² (Zawadzka i in. 2013) oraz wyraźny spadek liczebności gatunku w stosunku do okresu obejmującego koniec XXw. i początek obecnego wieku;
- błotniak łąkowy – pomimo, iż lokalna populacja, ze względu na niewielką powierzchnię obszaru Natura 2000 nie spełnia kryterium liczebności, błotniaka łąkowego postanowiono uznać za przedmiot ochrony z uwagi na bardzo wysokie, przekraczające przeciętne w kraju zagęszczenie, pomimo, iż z reguły w północno-zachodniej Polsce obserwuje się wyraźnie mniejsze zagęszczenie populacji lęgowej

tego ptaka w porównaniu ze wschodnimi rejonami kraju. Ponadto, błotniak łąkowy wykazuje bardzo silny ujemny trend liczebności w kraju związany z narastającymi zagrożeniami. Trend ten wynosi 11% populacji rocznie (Chodkiewicz i in. 2013);

- żuraw – pomimo, iż lokalna populacja, ze względu na niewielką powierzchnię obszaru Natura 2000 nie spełnia kryterium liczebności (populacja gatunku w obszarze stanowi 0,2% populacji krajowej przy najniższym szacunku liczebności dla Polski), żurawia uznano za przedmiot ochrony z uwagi na bardzo wysokie zagęszczenie populacji lęgowej, wynoszące w zależności od roku 35 – 47 par/100 km², przy przeciętnym zagęszczeniu w kraju 4,5-4,8 par na 100km² i przeciętnym zagęszczeniu na Pomorzu wynoszącym około 11 par /100 km² (Mirowska-Ibron 2011). O uznaniu żurawia za przedmiot ochrony zdecydowało także istotne znaczenie obszaru dla populacji migrującej (w obszarze zatrzymuje się na odpoczynek od 80 do 850 przelotnych żurawi i obserwowane tu noclegowiska nawet 140 osobników;
- zimorodek - liczebność zimorodka w obszarze osiąga 0,12% populacji krajowej przy najniższym szacunku liczebności dla Polski (2 500 wg Sikory 2007, który podaje wartość za Kucharskim 2004). Niewątpliwie wpływ na taki niewielki udział ma niewielka powierzchnia ostoi. Zauważyć jednak należy, że liczebność gatunku w kraju z 2004 r., przyjęta jako punkt odniesienia może być już dalece nieaktualna. Brak jest bowiem danych o obecnej liczebności, natomiast badania monitoringowe prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w oparciu o powierzchnie próbne wykazują bardzo silny spadek liczebności zimorodka sięgający 15% rocznie. W tej sytuacji może się okazać, że liczebność populacji krajowej oscyluje w okolicach 1000 albo jeszcze mniej par lęgowych. Uwzględniając powyższe, jak również obserwowane powszechnie w kraju narastanie zagrożeń związanych z niszczeniem siedlisk lęgowych zimorodka oraz pogarszaniem stanu wód w czystych dotychczas rzekach, postanowiono uznać go za przedmiot ochrony w obszarze. Dodatkowym argumentem przemawiającym za takim podejściem jest, naszym zdaniem – konieczność podjęcia natychmiastowych działań ratunkowych we wszystkich ostojach, gdzie zimorodek występuje i zahamowanie gwałtownego spadku liczebności. Wobec specyficznych zagrożeń powstrzymanie spadku liczebności nie będzie możliwe bez aktywniejszej niż dotychczas ochrony gatunku, a zwłaszcza ochrony jego siedlisk.

Należy podkreślić, że obszar specjalnej ochrony ptaków Bagna Rozwarowskie PLB 320001, jest obszarem o niewielkiej powierzchni (4 249,7 ha), toteż same kryteria liczebności nie powinny decydować o uznawaniu za przedmiot ochrony. W przypadku tego obszaru najważniejsze znaczenie ma fakt położenia na szlaku wędrówkowym gatunków migrujących oraz obecność dobrze jeszcze zachowanych siedlisk bagiennych będących ostoją dla wielu lęgowych gatunków wodnoblotnych oraz siedlisk żerowiskowych wykorzystywanych zarówno przez lokalne populacje ptaków, populacje z obszarów sąsiednich, jak i populacje migrujące.

Wymienione wyżej gatunki zostały uwzględnione w planowaniu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagna Rozwarowskie, z uwagi opinię rzeczownika Generalnego ETS w sprawie C-304/05 (która przytoczona została w Wytycznych GDOŚ z dnia 12.12.2012 r.), w myśl której: „w planie zadań ochronnych można rozszerzyć założenia ochrony, wówczas z chwilą ustanowienia takiego planu, taki gatunek/siedlisko stanie się przedmiotem ochrony. SDF powinien być zaktualizowany i przekazany Komisji”. W ślad za tą dyspozycją, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie podjął działania zmierzające do aktualizacji Standardowego Formularza Danych dla przedmio-

towego obszaru. Wniosek w tej sprawie został przesłany Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w dniu 9 września 2014 r.

- 4) Dokonano oceny stanu ochrony ww. przedmiotów ochrony dla których wyznaczono obszar Natura 2000 na podstawie parametrów określonych *rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000*. Jeden gatunek (podróżniczek) uzyskał łączną ocenę FV (stan właściwy), a wszystkie pozostałe - ocenę U1 (stan niezadowolający). W większości przypadków o słabszych ocenach zadecydowały niskie oceny stanu zachowania siedlisk, jednak w każdym przypadku, poprawa tego stanu jest możliwa po wykonaniu działań ochronnych i po wyeliminowaniu negatywnych oddziaływań.
- 5) Przeanalizowano istniejące i potencjalne zagrożenia dla utrzymania lub osiągnięcia właściwego stanu przedmiotów ochrony obszaru oraz oceny prawdopodobnych kierunków zmian uwarunkowań przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i ich możliwego wpływu na parametry oceny stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk. Dokonana analiza wykazała, że do najważniejszych istniejących zagrożeń obszaru Natura 2000 należą działania wynikające z działalności człowieka lub z zaniechania tej działalności, a w szczególności: modyfikowanie funkcjonowania układów hydrologicznych (prowadzące do zaburzeń stosunków wodnych, a zwłaszcza do silnych odwodnień terenów bagiennych), zanieczyszczenia wód powierzchniowych (związane ze zrzutami ścieków do wód, spływami z pól i postępującym rozkładem torfów, istotnie wpływające na przyspieszenie procesu eutrofizacji), intensywne użytkowanie kośne trzcinowisk (zmniejszające powierzchnię siedlisk takich jak: błotniak stawowy, bąk, bręczka, wąsatka), energetyka wiatrowa (przyczyniająca się do zwiększonego ryzyka kolizji, zmiany wzorców wykorzystania terenu, zmniejszenia areалу żerowisk), linie elektroenergetyczne (zwiększające ryzyko kolizji), zaniechanie rolniczego użytkowania gruntów rolnych (skutkujące ich zarastaniem drzewami i krzewami i tym samym zmniejszeniem powierzchni terenów łąkowych i żerowiskowych), zalesianie gruntów lub przekształcanie ich w uprawy sadownicze (ograniczanie zasięgu siedlisk ptaków), zabudowa terenów otwartych (zwłaszcza zabudowa rozproszona, oddalona od zwartych układów osiedleńczych), drapieźnictwo ze strony drapieżników (niebezpieczne zwłaszcza dla gatunków gnieźdzących się na ziemi, choć znane są przypadki niszczenia przez norki także lęgów na drzewach). Dla gatunków leśnych zagrożeniem mogą być niektóre działania z zakresu gospodarki leśnej (jeśli byłaby prowadzona w sposób nie uwzględniający wymagań ochronnych ptaków). Do najważniejszych potencjalnych zagrożeń należy zaliczyć: intensyfikację rolnictwa wskutek np. zaorywania łąk i zwiększonego nawożenia, produkcję energii słonecznej (w przypadku budowy wielko powierzchniowych farm fotowoltaicznych kosztem terenów rolniczych), planowany pobór wód powierzchniowych z Jeziora Ostrowo i przerzut wód z Wołcznicy, do zasilania w wodę miejscowości położonych w pasie nadmorskim.

Podsumowanie analizy zagrożeń dla poszczególnych gatunków ptaków uznanych za przedmioty ochrony, przedstawione jest w załączniku Nr 3 do zarządzenia. Wpisane tam kody zagrożeń (w kolumnie 3 i 4 tabeli), podano zgodnie z obowiązującą Listą referencyjną zagrożeń, presji i działań, opracowaną przez Dyрекcję Generalną ds. Środowiska (EEA) dla potrzeb sporządzania Standardowego Formularza Danych.

- 6) Sformułowano cele działań ochronnych do osiągnięcia w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych w sposób umożliwiający prowadzenie monitoringu postępu w realizacji, kierując się potrzebą utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony gatunków i ich siedlisk (zał. 4). Podczas formułowania celów działań ochronnych odnoszono się do poszczególnych parametrów (stanu populacji, stanu siedliska i perspektyw ochro-

ny), a także do wskaźników, przy pomocy których były oceniane parametry. Nie podawano wartości liczbowej wskaźników dotyczących powierzchni siedlisk ptaków, z uwagi na brak takich danych w chwili obecnej. Zostaną one uzupełnione w trakcie realizacji działań monitoringowych.

- 7) Ustalono działania z zakresu ochrony czynnej zapewniające osiągnięcie celów ochrony (np. eliminacja obcych gatunków drapieżników, dziczyńskich psów i kotów, ograniczenie presji ptaków szponiastych i krukowatych na drobne ptaki wodno-błotne, opracowanie szczegółowej ekspertyzy hydrologicznej, odtworzenie odwodnionego mokradła, opracowanie i wdrożenie bezpiecznego dla siedlisk wrażliwych gatunków ptaków programu odprowadzania zanieczyszczonych wód z terenów rolniczych i ścieków z oczyszczalni, budowa platform gniazdowych dla bociana białego i bielika, zabezpieczenie linii i urządzeń elektroenergetycznych, zabezpieczanie miejsc gniazdowania błotniaka łąkowego przed przypadkowym zniszczeniem w trakcie wykonywania prac polowych, udroźnienie głównych cieków wodnych płynących przez obszar Natura 2000, przywrócenie części siedlisk wodniczki utraconych w wyniku nadmiernej ekspansji trzciny),
- 8) Ustalono działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania, które również mają zapewnić osiągnięcie celów ochrony. W działaniach dotyczących tej kategorii zaplanowano między innymi działania, które mają doprowadzić do odtworzenia odpowiednich warunków hydrologicznych, ograniczenia dalszej eutrofizacji siedlisk, ochrony ważnej dla ptaków przestrzeni powietrznej, ochrony ptaków i ich siedlisk w gospodarce leśnej oraz wskazania sposobów użytkowania rolniczego siedlisk gatunków uznanych za przedmioty ochrony. W tej ostatniej grupie działań, dla obszarów znajdujących się na terenie gospodarstw rolnych, dokonano podziału na działania obligatoryjne i fakultatywne, zgodnie z §3 pkt 6a *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000*. Stosując się do obowiązujących wytycznych GDOŚ, jako działania obligatoryjne wpisano we wszystkich przypadkach: „zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych poprzez ich ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe”, a jako działania obligatoryjne – szczegółowe wskazania dotyczące sposobów użytkowania siedlisk gatunków ptaków uznanych za przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000. Działania z tej grupy zaplanowane dla błotniaka łąkowego, kszczyka i dubelta są zgodne z wymogami Programu rolno środowiskowego na lata 2007 – 2013 (Pakiet 5: Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000, wariant 5.1: Ochrona siedlisk lęgowych ptaków) oraz z wymogami udzielania płatności z tytułu zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych (pakiet 4: Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000). Podobne działania przewidziane dla ochrony siedlisk mniej wymagających gatunków ptaków (np. bocian biały, błotniak stawowy, żuraw, gęgawa), które wykorzystują użytki zielone jako żerowiska, zaplanowano w sposób zbieżny z wymogami Pakietu 2: Rolnictwo ekologiczne, wariant 2.3. W odmienny sposób zostały potraktowane siedliska wodniczki. Z uwagi na niekorzystny status tego gatunku (globalnie zagrożony, reliktowa izolowana populacja o silnie spadkowym trendzie liczebności), a także szczególne, nie występujące w innych rejonach „wodniczkowych” warunki siedliskowe, należało zaplanować odmiennie od powszechnie obowiązujących zasady użytkowania terenu. W ciągu ostatnich kilku lat funkcjonowania PROW udowodniono, że przewidziany dla wodniczki pakiet rolnośrodowiskowy, nie sprawdza się na terenie Bagien Rozwarowskich, a wręcz przeciwnie – wodniczka opuściła tereny, na których realizowany był wariant 5.1. Ponieważ liczebność wodniczki w obszarze Bagna Rozwarowskie dramatycznie spada i w 2014 r. osiągnęła poziom zaledwie 12 śpiewających samców, należało wypracować taki model gospodarowania, który daje

szansę przynajmniej na powstrzymanie trendu spadkowego. Z tego powodu zaplanowane dla wodniczki działania fakultatywne znacząco odbiegają od wymogów wariantu 5.1. Skuteczność zaplanowanych obecnie działań fakultatywnych byłaby nieporównywalnie większa, gdyby działania te były działaniami obligatoryjnie obowiązującymi dla rolników gospodarujących na siedliskach wodniczki. Niestety, w świetle obecnie obowiązujących wytycznych, nie jest to możliwe. Dodatkowo, w celu wzmocnienia ochrony siedlisk wodniczki, wskazano na obowiązek priorytetowego ich traktowania przed ochroną siedlisk innych gatunków, w przypadku pokrywania się takich siedlisk na danej powierzchni. Obszar, na którym siedliska wodniczki mają być traktowane priorytetowo, oznaczony został na mapie stanowiącej odrębny załącznik do zarządzenia (5b).

- 9) Dla trzech przedmiotów ochrony zaplanowano działania z zakresu uzupełnienia stanu wiedzy, a w celu umożliwienia śledzenia postępu w osiągnięciu ustalonych celów, zaplanowano monitoring realizacji działań ochronnych.
- 10) Zaprojektowano także działania dotyczące monitoringu stanu ochrony wszystkich przedmiotów ochrony obszaru. Przedmiotowy monitoring będzie realizowany, zgodnie z obowiązującymi standardami metodycznymi stosowanymi w monitoringu gatunków ptaków przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w ramach realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska. Realizacja tych działań umożliwi w przyszłości sprawującemu nadzór nad obszarem Natura 2000 wypełnienie zobowiązań wynikających z przepisu art. 31 ustawy o ochronie przyrody, dotyczących cyklicznego składania raportów o ochronie obszaru.
- 11) W załączniku nr 7 sformułowano wskazania do zmian w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin Kamień Pomorski i Wolin. Wskazane zmiany mają na celu zapewnienie możliwości skutecznej realizacji celów, dla których wyznaczony został obszar Natura 2000, poprzez między innymi eliminację zagrożeń dla przedmiotów ochrony w obszarze, możliwych do wyeliminowania w drodze planowania i zagospodarowania przestrzennego.
- 12) Nie zaplanowano w tej części wprowadzania zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego W granicach obszaru Natura 2000 znajdują się niewielkie fragmenty terenów objętych obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:
  - w miejscowości Piaski - *Uchwała Nr XXXVIII/355/2002 Rady Miejskiej w Wolinie z dnia 23.02.2002 r. w sprawie zmian mpzp gminy Wolin, miejscowości Zagórze, Reclaw, Troszyn, Laska, Piaski Wielkie, Gogolice* a dotyczących terenów oznaczonych w planie następująco: RP, RZ, MR - jednostka strukturalna BIV; RP, RZ, RL - jednostka strukturalna BI; RZ, RP - jednostka strukturalna BII; RP - jednostka strukturalna BXI; RP - jednostka strukturalna BXII; RO, RZ - jednostka strukturalna BIII0 (Dz.Urz. Woj. Zach. Nr 28, poz. 550). Działki objęte tym planem znajdują się w granicach zwartej zabudowy miejscowości Piaski. Nie przewiduje się negatywnego wpływu planowanej zabudowy na przedmioty ochrony, toteż nie wskazuje się wprowadzania zmian do tego planu;
  - w północno-wschodniej części obszaru, pomiędzy miejscowościami Skarchowo i Buszęcin, znajdują się tereny objęte niewielkim fragmentem obowiązującej *Uchwały Nr XLVII/339/09 Rady Miejskiej w Kamieniu Pomorskim z dnia 25 września 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Parku Siłowni Wiatrowych „Jarszewo”* (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 76, poz. 2027, zm. 2013, poz. 1326). Plan ten dotyczy planowanej budowy parku 20 siłowni wiatrowych. Turbiny mają być posadowione poza obszarem Bagien Rozwarowskich, jednak najbliższa turbina ma znajdować

się w odległości zaledwie ok. 20 m od granicy obszaru. Pomimo, iż istnieje bardzo wysokie prawdopodobieństwo znacząco negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony, nie wnioskuje się o zmiany w planie z uwagi na fakt, iż podjęcie uchwały było poprzedzone strategiczną oceną oddziaływania na środowisko, a ponad to dla planowanej farmy wydana już została decyzja środowiskowa poprzedzona przeprowadzeniem oceny oddziaływania na środowisko. Na mocy tej decyzji inwestor został zobowiązany do prowadzenia szeregu działań minimalizujących, a także do prowadzenia 5-letniego monitoringu porealizacyjnego począwszy od pierwszego roku uruchomienia farmy wiatrowej. Zakres monitoringu i jego program, tj. sposób, częstotliwość i metody monitoringu, po uzgodnieniu z nadzorem przyrodniczym, będzie przedłożony do uzgodnienia Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Szczecinie. W przypadku, gdy wyniki przeprowadzonego monitoringu przyrodniczego wykażą znacząco negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze, w tym na przedmioty ochrony, dla których wyznaczone zostały obszary Natura 2000, inwestor jest zobowiązany do podjęcia bez zbędnej zwłoki i na własny koszt do podjęcia działań zapobiegawczych i naprawczych w porozumieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

W planie zadań ochronnych nie wskazano potrzeby wprowadzenia zmian do *Uchwały Nr XLV/530/10 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w sprawie uchwalenia zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego*. W załączniku do tej uchwały, zawierającym tekst Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego zaplanowano szereg działań, które będą miały wpływ pozytywny lub neutralny na obszar Natura 2000 Bagna Rozwarowskie. Wątpliwości budzi planowane przekierowywanie wód ze zlewni Wołczenicy do Jeziora Ostrowo, jednak tu decydujące znaczenie dla podejmowania dalszych działań będzie miała planowana ekspertyza hydrologiczna oraz przewidziany prawem obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, w tym na obszar Natura 2000.

Nie wskazano także potrzeby wprowadzania zmian do planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej z uwagi na położenie Bagien Rozwarowskich poza obszarami wód morskich i wyłącznej strefy ekonomicznej.

- 13) W trakcie prac nad sporządzeniem projektu planu zadań ochronnych, nie stwierdzono potrzeby sporządzenia planu ochrony dla przedmiotowego obszaru Natura 2000 - uznano, że w większości przypadków przedmioty ochrony zostały rozpoznane w stopniu wystarczającym do oceny ich stanu oraz zagrożeń, a do poprawy stanu ochrony przedmiotów ochrony powinny wystarczyć zaplanowane działania ochronne.

Przebieg procedury

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, wykonując dyspozycję określoną przepisem art. 28 ust. 3 i 4 ustawy o ochronie przyrody oraz § 2 pkt 3 *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000*, a także art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, obwieszczeniem z dnia 24 kwietnia 2013 r. znak: WOPN-ZP.6320.1.2013.BG podał do publicznej wiadomości informację o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru specjalnej ochrony ptaków Bagna Rozwarowskie PLB 320001, mówiącą o:

- 1) przystąpieniu do opracowania projektu dokumentu i jego przedmiocie,

- 2) możliwości zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy oraz o miejscu, w którym jest ona wyłożona do wglądu,
- 3) możliwości składania uwag i wniosków, wskazując jednocześnie 21-dniowy termin ich składania,
- 4) a także wskazał organ właściwy do rozpatrzenia uwag i wniosków.

Obowiązek w zakresie podania ww. informacji do publicznej wiadomości wykonano zgodnie z czynnościami określonymi w przepisie art. 3 ust. 1 pkt 11 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, publikując w ustawowo przewidzianym terminie wskazane wyżej informacje w formie obwieszczenia z dnia 24 kwietnia 2013 r. znak: WOPN-ZP.6320.1.2013.BG:

- 1) na stronie Biuletynu Informacji Publicznej (BIP) Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie,
- 2) na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie: od 24 kwietnia 2013 r. do 27 maja 2013r.,
- 3) na tablicy ogłoszeń wszystkich jednostek samorządu terytorialnego objętych granicami obszaru Natura 2000,
- 4) w Gazecie Wyborczej (wydanie z dnia 24 kwietnia 2013 r.).

Powyższa procedura w trybie art. 39 *ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, zgodnie ze stanowiskiem Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (pismo z dnia 22.11.2011 r. znak: DON-WP.082.1.25.2011.JM) została przeprowadzona zarówno na etapie przed przystąpieniem do opracowania projektu dokumentu, jak również na etapie sporządzonego projektu aktu normatywnego (tj. zarządzenia ustanawiającego plan zadań ochronnych).

Kolejnym środkiem realizacji przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie obowiązku wynikającego z przepisu art. 28 ust. 3 *ustawy o ochronie przyrody*, mającego na celu zapewnienie możliwości udziału zainteresowanych osób i podmiotów prowadzących działalność w obrębie siedlisk gatunków ptaków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, było zorganizowanie i przeprowadzenie cyklu spotkań dyskusyjnych, na które zaproszone zostały wszystkie kluczowe z punktu widzenia ochrony obszaru grupy interesów. W ramach ww. procedury odbyły się trzy spotkania dyskusyjno-warsztatowe, które zrealizowano w dniach: 04 czerwca 2013 r., 08 lipca 2014 r. oraz 18 listopada 2014 r. w Świątlicy Wiejskiej w Rozwarowie. Zaproszeni przedstawiciele organów, instytucji oraz podmiotów zainteresowanych ochroną obszaru, stworzyli tzw. Zespół Lokalnej Współpracy tj. grupę roboczą pracującą nad opracowaniem projektu planu. Wolę wejścia w skład zespołu wyrazili reprezentanci oraz przedstawiciele następujących grup interesu:

- 1) rolnicy indywidualni z miejscowości położonych na terenie obszaru Natura 2000,
- 2) Urząd Miejski w Wolinie,
- 3) Starostwo Powiatowe w Kamieniu Pomorskim,
- 4) Nadleśnictwo Międzyzdroje,
- 5) Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie,
- 6) ARiMR, Oddział Zachodniopomorski,
- 7) Gaz-System S.A.
- 8) ENEA Operator Sp. z o.o., Oddział Dystrybucji Szczecin,
- 9) ENEA Operator Sp. z o.o., Oddział Dystrybucji Poznań,

- 10) ENEA Operator Sp. z o.o., Oddział Dystrybucji Gorzów Wielkopolski,
- 11) Spółka PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – Biuro Ochrony Środowiska,
- 12) Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze,
- 13) Klub Przyrodników,
- 14) Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków,
- 15) Związek Pracodawców „Polski Torf”,
- 16) Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie (opracowująca projekt dokumentu oraz prowadząca całokształt procesu planistycznego).

Celem spotkań dyskusyjnych było wypracowanie przez ich uczestników wspólnej wizji ochrony obszaru Natura 2000 uwzględniającej zarówno obowiązek ochrony przedmiotów ochrony przy wykorzystaniu wiedzy naukowej, jak i przy wykorzystaniu lokalnej wiedzy na temat obszaru oraz potrzeb i aspiracji osób oraz podmiotów korzystających z obszaru do zrównoważonego rozwoju. Zgłaszane na bieżąco w trakcie prac Zespołu Lokalnej Współpracy uwagi i wnioski członków grupy miały realny wpływ na ostateczną treść przyjętego dokumentu.

Po zakończeniu etapu opracowywania projektu PZO, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, wykonując dyspozycję określoną przepisem art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody oraz art. 39 ustawy OOS, obwieszczeniem z dnia 28 listopada 2014 r. znak: WOPN-PK.6320.54.2014.BG, podał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do konsultacji społecznych sporządzonego projektu zarządzenia ustanawiającego plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagna Rozwarowskie PLB320001, zgodnie z czynnościami określonymi w art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy OOS. Na etapie procedury konsultacji społecznych, wpłynęło 11 pism zawierających 49 uwag i wniosków ze strony następujących podmiotów:

- 1) Regionalna Rada Ochrony Przyrody
- 2) Burmistrz Wolina
- 3) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
- 4) Hubert Bricout – Prezes Agri-Piaski Sp. z o.o.
- 5) Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie
- 6) Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Szczecinie
- 7) Dariusz Gatkowski – Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków
- 8) Franziska Tanneberger – Institute of Botany and Landscape Ecology Greifswald University
- 9) Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
- 10) Marek Dylawerski - ornitolog zaangażowany w aktywną ochronę wodniczki
- 11) Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

Szczegółowe informacje o sposobie rozpatrzenia wszystkich uwag znajdują się w tabeli poniżej:

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
1	Pan Krzysztof Ziarnek – członek Regionalnej Rady Ochrony Przyrody	Dotyczy działania z zakresu ochrony czynnej, określonego w obecnym projekcie zarządzenia jako A4 (<i>Odtworzenie odpo-wiednich warunków hydrologicznych – opracowanie ekspertyzy hydrologicznej zapewniającej trwałe utrzymanie optymalnego uwodnienia siedlisk ptaków wodno błotnych...</i>). Wnioskodawca wniósł o uwzględnienie w ekspertyzie także wymogów ochrony siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków roślin.	Wyjaśniono, że plan zadań ochronnych opracowywany jest w tym przypadku tylko dla gatunków ptaków uznanych za przedmioty ochrony oraz ich siedlisk i z prawnego punktu widzenia nie ma możliwości objęcia planowaniem również siedlisk przyrodniczych czy gatunków roślin. Stosowna uwaga zostanie jednak umieszczona w dokumentacji PZO.
2	Pan Krzysztof Ziarnek – członek Regionalnej Rady Ochrony Przyrody	Dotyczy działania z zakresu ochrony czynnej, określonego w obecnym projekcie zarządzenia jako A18 (<i>Przywrócenie części siedlisk wodniczki utraconych w wyniku nadmiernej ekspansji trzciny - Utrzymanie zimowego wykaszania trzciny przy zachowaniu warunków hydrologicznych określonych w działaniu B1</i>). Wnioskodawca wniósł o zmianę treści poprzez zastąpienie słowa „utrzymanie” słowem „możliwość”, gdyż zimowe koszenie nie jest właściwe dla utrzymania siedlisk wodniczki (przyczynia się do zagęszczenia trzciny i zmian w siedlisku). Zdaniem wnioskodawcy, optymalne koszenie przypada w terminie wiosenno-letnim lub letnim.	Uwagę uwzględniono częściowo. W warunkach Bagien Rozwarowskich, koszenie trzciny na siedliskach wodniczki jest działaniem koniecznym i jednocześnie wspomagającym usuwanie biogenów z nadmiernie zeutrofizowanych siedlisk. Nie jest możliwe wykonywanie koszeń w okresie wiosenno letnim ze względu na odbywające się w tym czasie lęgi ptaków. Najwcześniejszy możliwy termin koszenia w przypadku wodniczki przypada na drugą połowę sierpnia. Treść działania zmodyfikowano w następujący sposób: <i>Wykaszanie trzciny pod warunkiem uwzględnienia wyników ekspertyzy hydrologicznej, o której mowa w działaniu nr A4, a do czasu jej opracowania - przy zachowaniu warunków hydrologicznych określonych w działaniu B1, a także pod warunkiem stosowania zasad koszenia określonych w działaniu B4.</i>
3	Pan Mieczysław Zachaś (RDLP) – członek Regionalnej Rady Ochrony Przyrody	Dotyczy działania z zakresu ochrony czynnej, określonego w obecnym projekcie zarządzenia jako A13 (<i>Budowa platform gniazdowych i stołkówkowych - Budowa 5 platform gniazdowych i stołkówkowych dla bielika oraz utrzymanie ich sprawności technicznej (konserwacja według potrzeb) lub ewentualna wymiana</i>). Wnioskodawca wyraził wątpliwość czy jest potrzeba stosowania tego działania dla bielika, którego sytuacja w kraju jest dobra.	Uwagę uwzględniono częściowo poprzez zmianę treści działania na następującą: <i>Budowa platform nadrzewnych - Budowa 5 platform nadrzewnych dla bielika (gniazdowych, odpoczynkowych i obserwacyjnych) oraz utrzymanie ich sprawności technicznej (konserwacja według potrzeb) lub ewentualna wymiana</i> . Pierwotne brzmienie błędnie sugerowało zamierzenie dokarmiania bielika na platformach, w sytuacji gdy celem jest poprawa warunków gniazdowania oraz warunków polowa-nia z zasiadki, odpoczynku i spożywania upolowanych przez bielika ofiar. Wbrew powszechnie panującej opinii, bielik nadal jest gatunkiem silnie zagrożonym w skali globalnej, wymagającym aktywnej ochrony ze strony człowieka (Anderwald, Przybyliński i Zawadzka, 2014). Monitoring gatunku w Polsce prowadzony jest obecnie w ograniczonym zakresie, toteż od przynajmniej 10 lat nie jest znana do-kładna liczebność jego krajowej populacji, a podawane w różnych opracowaniach szacunkowe dane liczbowe, wskazujące na dynamiczny wzrost liczebności popula-cji, mogą być obarczone bardzo dużym błędem, zwłaszcza wobec gwałtownie narastających zagrożeń (tylko w ciągu ostatnich 3 lat w województwie zachodnio-pomorskim stwierdzono śmierć 73 bielików, a tylko w bieżącym roku – śmierć 24 bielików). Taką hipotezę potwierdza też fakt niepokojąco zmniejszającej się liczby i powierzchni stref ochronnych w skali kraju. Jak wynika z danych Komitetu

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
			<p>Ochrony Orłów, w ciągu ostatnich 10 lat ten spadek osiągnął już prawie 50% powierzchni (dane łączne dla stref wokół gniazd ptaków szponiastych, bociana czarnego i puchacza). Jednocześnie, z danych RDOŚ wynika, że zwiększa się liczba przypadków padnięć bielików wskutek walk o gniazdo (w bieżącym roku znane są 4 przypadki), co może wskazywać na problemy z dostępnością odpowiednich drzew gniazdowych. Na terenie obszaru Natura 2000 Bagna Rozwarowskie istniało przynajmniej jedno czynne gniazdo bielika jeszcze pod koniec XX w. Obecnie nie ma już tamtego starodrzewu, lokalizacja nowego gniazda nie jest znana, obserwuje się natomiast niedobór odpowiednich drzew, na których bielik mógłby budować stabilne gniazda (zwłaszcza w strefie okrajkowej pomiędzy lasem a siedliskami żerowiskowymi na odsłoniętej części Bagien). W tej sytuacji, ta niewielka pomoc w postaci zainstalowania kilku platform wydaje się być uzasadniona.</p>
4	Pan Krzysztof Ziarnek – członek Regionalnej Rady Ochrony Przyrody	<p>Dot. działania z zakresu ochrony czynnej, określonego w obecnym projekcie zarządzenia jako A13 (<i>Budowa platform gniazdowych i stołówkowych - Budowa 5 platform gniazdowych i stołówkowych dla bielika oraz utrzymanie ich sprawności technicznej (konserwacja według potrzeb) lub ewentualna wymiana</i>). Wnioskodawca poddał w wątpliwość określenie „platforma stołówkowa” i zaproponował zmianę brzmienia ustalenia na „montaż platform odpoczynkowych i obserwacyjnych”.</p>	<p>Uwaga uwzględniona jak wyżej.</p>
5	Pan Eugeniusz Jasiewicz – Burmistrz Wolina	<p>Uwaga dotyczy działania określonego w obecnym projekcie zarządzenia jako B3 (<i>Ograniczenie eutrofizacji siedlisk - Modernizacja systemu odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków komunalnych w miejscowościach położonych na terenie obszaru Natura 2000...</i>). Wnioskodawca wskazał, że zaplanowane działanie jest niezgodne z założeniami Gminy Wolin w zakresie odprowadzania ścieków ponieważ:</p> <p>1) w miejscowości Dramino funkcjonuje wybudowana i oddana do użytkowania w 2012 r. lokalna oczyszczalnia ścieków (pozwolenie wodno prawne Starosty Kamieńskiego z dnia 15.03.2014 r., na wprowadzanie oczyszczonych ścieków bytowych do ziemi poprzez rów melioracyjny w dz. 28/61 obr. Dramino),</p> <p>2) w miejscowości Piaski Wielkie funkcjonuje oczyszczalnia ścieków, która nie jest przeznaczona do likwidacji. Posiada pozwolenie wodno prawne Starosty Kamieńskiego z dnia 31.01.2005 r. na odprowadzenie ścieków oczyszczonych do Kanalu Rozwaro-</p>	<p>Uwaga uwzględniona częściowo. Dopływ związków biogenych na teren unikatowego, mezotroficznego torfowiska, stanowiącego obszar występowania reliktowej populacji pomorskiej wodniczki, jest jedną z kluczowych przyczyn zmian siedliskowych i wycofywania się tego gatunku z dotychczas zajmowanych terenów. Z uwagi na status wodniczki - gatunku globalnie zagrożonego, utrzymanie jego siedlisk lęgowych we właściwym stanie musi być traktowane priorytetowo. Oznacza to, że podstawowym kryterium przy decydowaniu o sposobach postępowania ze ściekami w miejscowościach położonych na terenie obszaru Natura 2000 lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie, powinno być ograniczenie w możliwie pełnym zakresie dopływu biogenów do bagiennej doliny Wołczyńcy i Grzybnicy. Oznacza to równocześnie konieczność zbadania rzeczywistej skuteczności oczyszczania ścieków w istniejących oczyszczalniach i w razie potrzeby - wprowadzenia stosownych zmian do koncepcji gospodarowania ściekami oraz dokumentów formalnych regulujących funkcjonowanie oczyszczalni. W związku z otrzymanymi informacjami zmieniono treść działania nr A8 na następującą: <i>W przypadku potwierdzenia badaniami laboratoryjnymi spływu substancji biogenych z terenów</i></p>

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
		<p>wo, 3)miejsowość Dobropole nie jest skanalizowana i obecnie nieruchomości wyposażone są w zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe. W przyszłości planowane jest wykonanie kanalizacji sanitarnej dla miejscowości i przyłączenie jej na podstawie sporządzonej „Koncepcji” do oczyszczalni ścieków w Piaskach Wielkich. Obowiązująca do tej pory koncepcja rozwiązania gospodarki wodno- ściekowej dla obszaru gminy Wolin jest w dużej części już nieaktualna. Nowoczesne technologie w zakresie gospodarki ściekowej, pozwalają obecnie na znaczne zredukowanie kosztów budowy i eksploatacji poprzez realizację lokalnych oczyszczalni. W związku z powyższym, w miejscowościach: Dobropole, Ostromice, Troszyn, Rzeczyn, mogą w przyszłości powstać oczyszczalnie lokalne, których parametry będą spełniały wymagania odpowiednich przepisów w zakresie stopnia oczyszczania ścieków.</p> <p>Obecnie toczy się postępowanie w Urzędzie Marszałkowskim w sprawie zmiany granic aglomeracji Wolin wyznaczonej w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych....</p>	<p>rolniczych i z oczyszczalni ścieków - opracowanie i niezwłoczne wdrożenie bezpiecznego dla siedlisk wrażliwych gatunków ptaków, programu odprowadzania zanieczyszczonych wód i ścieków. Program powinien być przygotowany z uwzględnieniem najlepszej dostępnej wiedzy w zakresie skutecznej eliminacji substancji biogenych.</p> <p>Propagowanie wśród rolników działań ochrony gleb, w tym stosowania poplonów i upraw ozimych.</p> <p>Jednocześnie zmodyfikowano treść działania B3 w następujący sposób: <u>Ograniczenie eutrofizacji siedlisk - Modernizacja dotychczasowego systemu odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków komunalnych w miejscowościach położonych na terenie obszaru Natura 2000 w sposób określony w programie, o którym mowa w działaniu nr A8.</u></p>
6	Pan Eugeniusz Jasiewicz – Burmistrz Wolina	Pan Burmistrz złożył również wniosek o utrzymanie możliwości funkcjonowania urządzeń wodnych w rowach, kanałach i ciekach, umożliwiających istniejącym gospodarstwom rolnym prowadzenie działalności rolniczej w ww. obszarze, zgodnie z przeznaczeniem gruntów i w zakresie w jakim jest to niezbędne i uzasadnione dla prawidłowego funkcjonowania systemu odprowadzania wód powierzchniowych na tych gruntach.	Uwagę uwzględniono poprzez rozszerzenie treści działania A4, które obecnie brzmi: <u>Odtworzenie odpowiednich warunków hydrologicznych:</u> Opracowanie ekspertyzy hydrologicznej zapewniającej trwałe utrzymanie optymalnego uwodnienia siedlisk ptaków wodno-błotnych i niezwłoczne zrealizowanie jej wniosków. Rekomenduje się odtworzenie w maksymalnie możliwym stopniu warunków naturalnych lub stworzenie warunków zbliżonych do naturalnych za pomocą odpowiedniej infrastruktury hydrotechnicznej. Docelowo, dla bąka i błotniaka stawowego, powierzchnia szuwarów o poziomie wody w sezonie lęgowym powyżej 20 cm ponad poziom gruntu, powinna wynosić nie mniej niż 200 ha, a dla wodniczki powierzchnia terenów bagiennych w dolinie Wotczynicy i Grzybnicy o poziomie wody od 0 do 10 cm ponad poziom gruntu w obecnych i historycznych miejscach występowania gatunku, powinna wynosić nie mniej niż 600 ha. Ekspertyza powinna również uwzględniać możliwość regulacji poziomu wód na gruntach użytkowanych rolniczo, w okresie wykonywania niezbędnych zabiegów agrotechnicznych.
7	Pan Eugeniusz Jasiewicz – Burmistrz Wolina	Pan Burmistrz poinformował, że w rejonie miejscowości Rzeczyn, poza obszarem Natura 2000 trwa obecnie procedura opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z	Zgłoszona uwaga nie wywołuje konieczności zmiany projektu zarządzenia w sprawie PZO. Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, będzie musiał być podany procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowi-

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
		<i>przeznaczeniem obszaru dla utworzenia specjalnej strefy ekonomicznej, gdzie jednym z elementów składowych jest farma wiatrowa składająca się z trzech wież, każda o mocy 3 MW.</i>	sko, w ramach której powinien być szczegółowo zbadany przewidywany wpływ planowanych przedsięwzięć między innymi na obszary Natura 2000 znajdujące się w pobliżu, powiązania między nimi, jak również na poszczególne gatunki uznane za przedmioty ochrony w tych obszarach. Pomimo, iż planowane przedsięwzięcie dotyczy terenu położonego poza obszarami Natura 2000, przygotowywana prognoza oddziaływania na środowisko powinna uwzględniać fakt, że dla ptaków nie istnieją sztuczne granice obszarów wyznaczone przez człowieka, a teren planowanej lokalizacji farmy wiatrowej znajduje się w zasięgu ważnego korytarza migracyjnego biegnącego wzdłuż doliny Odry. Żaden z gatunków ptaków nie leci tym korytarzem stale po jednej, wąskiej trasie liniowej, tylko tzw. szerokim frontem, co sprawia, że w zasięgu szeroko pojętych korytarzy migracyjnych, funkcjonujących od tysiącleci, każda lokalizacja turbin wiatrowych stwarza zagrożenie dla ptaków.
8	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 3 (<i>Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń...</i>): „analiza zapisów po raz kolejny utwierdza mnie w przekonaniu, że wpisywanie dziesiątków gatunków występujących w mikroilościach wcale nie przekłada się na wzmocnienie obszaru. wręcz przeciwnie - powstaje rozbudowany dokument, który przy odrobinie zdrowego rozsądku można by "ściśnąć" do strawialnej formy zachowując wszystkie walory przyrodnicze. Sens analizowania zagrożeń dla kilku par gatunku x, y, z jest wg mnie żaden, skoro dobrze zaplanowane działania dla kilku gatunków kluczowych zapewniłyby 'parasol' dla całego obszaru.”	W projekcie zarządzenia uwzględniono wszystkie gatunki ptaków, które uznane zostały w SDF-ie za przedmioty ochrony z uwagi na istotne znaczenie obszaru dla ich ochrony. Dla każdego z tych gatunków indywidualnie zidentyfikowano zagrożenia zgodnie z wytycznymi. Również indywidualnie dla każdego z nich określono cele działań ochronnych, jednak same działania ochronne zostały zaplanowane dla grup gatunków o zbliżonych wymaganiach i potrzebach ochronnych, co istotnie zmniejsza objętość dokumentu. Z punktu widzenia praktycznej ochrony gatunków w obszarze specjalnej ochrony ptaków, niezbędne jest naszym zdaniem uwzględnienie każdego z przedmiotów ochrony na każdym etapie planowania ochrony (identyfikowania zagrożeń, ustalania celów, planowania działań ochronnych i monitoringowych oraz dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy).
9	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). Wnioskodawca wskazał, iż kolumna 3 w tabeli (<i>Stan ochrony</i>) jest niepotrzebna.	Uwagę uwzględniono – wskazana kolumna została usunięta z tabeli.
10	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). W odniesieniu do bąka Wnioskodawca wskazał, iż „przeprowadzona w 2011 r. inwentaryzacja wykazała obecność 2-3 samców. Taka liczebność oceniana była na D. Czy osiągnięcie liczebności o 100% wyższej jest realne? Pomijając sens oceny C dla tak nielicznych populacji (0,1% populacji krajowej)”	Liczebność populacji lęgowej bąka w obszarze została ustalona w oparciu także o inne wyniki badań niż inwentaryzacja z 2011 r. wykonana na zlecenie GDOŚ. Zdaniem wieloletnich obserwatorów ptaków, bąk występuje obecnie na tym terenie w liczbie 3-4 samców (Dylawerski 2014), a jak wynika z danych literaturowych, w przeszłości (przed rozpoczęciem intensywnych odwodnień na Bagnach Rozwarskich), notowano nawet 6 odzywających się samców (Kaliciuk i in. 2010). Do podstawowych czynników wywierających wpływ na liczebność tego gatunku należy stopień uwodnienia jego siedlisk oraz zasięg wykaszania trzciny. Zaplanowane działania ochronne powinny zabezpieczyć odpowiedni zasięg siedlisk o warunkach

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
			<p>optymalnych dla bąka i tym samym zapewnić osiągnięcie zakładanych celów. Obszar Natura 2000 Bagna Rozwarowskie należy do najmniejszych ostoi ptasich w kraju, toteż rzadko który gatunek jest w stanie przekroczyć próg liczebności 0,5%. Jest to jednak obszar o ponadprzeciętnych wartościach przyrodniczych, w którym bąk osiąga wyższe niż przeciętne w kraju zagęszczenia. W tej sytuacji, do oceny bąka zastosowano – zgodnie z wytycznymi, inne niż liczebność, kryterium oceny (zagęszczenie). O uznaniu bąka za przedmiot ochrony zdecydowała także konieczność podejmowania działań ochronnych ze względu na niekorzystny status gatunku w Europie (SPEC3) i fakt, że Polska pełni istotną rolę w zachowaniu tego gatunku, ponieważ w naszym kraju gnieździ się około 10% jego europejskiej populacji. Bąk jest gatunkiem występującym w rozproszeniu, toteż naszym zdaniem, do jego skutecznej ochrony niezbędne jest powszechne stosowanie aktywnej ochrony (a nie tylko tam, gdzie gnieździ się najliczniej).</p>
11	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). W odniesieniu do bąka Wnioskodawca spytał „czy uregulowanie stosunków wodnych na całym obszarze w 10 lat jest realne?”	Uwaga uwzględniona. Wątpliwy fragment został zmieniony na „optymalizację stosunków wodnych w całym obszarze Natura 2000”.
12	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). W odniesieniu do bąka, bociana białego i innych gatunków, przy których wskazano jako cel „niedopuszczenie do powstawania nowych barier w przestrzeni powietrznej” Wnioskodawca spytał „tzn? Jakie bariery mogą powstać w przestrzeni nad obszarem? Ceppeliny? Loty balonowe? Ruch lotniczy? Jeśli wśród zagrożeń są kolizje z wiatrakami i liniami, to celem działań ochronnych ma być niedopuszczenie do budowy nowych linii i wiatraków, tak?”	Uwagę uwzględniono poprzez zmianę kwestionowanego fragmentu dla gatunków takich, jak bocian biały, łabędź krzykliwy, gęś zbożowa, gęś białoczelna, bernikla białolica i bielik, w następujący sposób: <i>Poprawa oceny parametru „perspektywy ochrony” z U1 na FV, poprzez minimalizowanie zagrożeń, w tym niedopuszczenie do budowy nowych linii elektroenergetycznych i farm wiatrowych</i> ”. W przypadku bąka, gęgawy, krakwy, cyraneczki, cyranki, błotniaka stawowego i łąkowego oraz żurawia, kszyka i dubelta, ten fragment celu został dodatkowo uzupełniony o inne zagrożenie i jego obecna treść brzmi następująco: <i>Poprawa oceny parametru "perspektywy ochrony" z U1 na FV, poprzez minimalizowanie zagrożeń, w tym redukcję liczebności inwazyjnych gatunków ssaków, lisów, dziedziczących psów i kotów oraz niedopuszczenie do budowy nowych linii elektroenergetycznych i farm wiatrowych</i> .
13	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). W odniesieniu do łabędzia krzykliwego, gęsi zbożowej, gęsi białoczelnej oraz gęgawy i zaplanowanego dla tych gatunków celu działań ochronnych o treści: „Utrzymanie dotychczasowej powierzchni oraz właściwego stanu siedlisk żerowiskowych i odpoczynkowych” Wnioskodawca spytał: „obecnego?”	Wyjaśnienie: w toku prac nad planem zadań ochronnych, obecny stan siedlisk żerowiskowych i odpoczynkowych wymienionych obok gatunków, został oceniony jako FV (stan właściwy), toteż jako cel działań ochronnych zaplanowano między innymi utrzymanie tego stanu.

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
14	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). W odniesieniu do gęgawy i zaplanowanego dla niej celu o treści: „ <i>Utrzymanie liczebności populacji lęgowej na poziomie minimum 30-40 par</i> ”, Wnioskodawca wskazał: „ <i>w 2011 wykazano 12-20 par...</i> ”	Liczebność populacji lęgowej gęgawy w obszarze została ustalona w oparciu także o inne wyniki badań niż inwentaryzacja z 2011 r. wykonana na zlecenie GDOŚ. Zdaniem jednego z obserwatorów ptaków, gęgawa występuje na tym terenie w liczbie 15-40 par lęgowych (Dylawerski 2014), toteż uznano za właściwe utrzymanie liczebności populacji na wskazanym poziomie.
15	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). W odniesieniu do bielika i zaplanowanego dla tego gatunku celu o treści: „ <i>Poprawa oceny parametru "stan siedliska" (z UI na FV) w zakresie wskaźnika "jakość siedliska" poprzez zapewnienie stałej obecności drzew odpoczynkowych i obserwacyjnych w strefie krawędziowej bagiennej doliny Grzybnicy, Wołczenicy i Ostromięckiej Strugi oraz Jeziora Piaski, budowę platform stołkówkowych i gniazdowych, a także poprzez poprawę stosunków wodnych w siedliskach żerowiskowych</i> ”, Wnioskodawca spytał czy potrzebna jest budowa platform stołkówkowych i gniazdowych: „ <i>teoretycznie baza pokarmowa w obszarze jest (a wiele działań prowadzi do jej utrzymania bądź zwiększenia), a gatunek zwiększa swoją liczebność i bez platform lęgowych</i> ”.	Uwagę uwzględniono częściowo poprzez zmianę fragmentu treści na: „ <i>platform gniazdowych, odpoczynkowych i obserwacyjnych</i> ”. Pierwotne brzmienie błędnie sugerowało zamierzenie dokarmiania bielika na platformach, w sytuacji gdy celem jest poprawa warunków gniazdowania oraz warunków polowania z zasiadki, odpoczynku i spożywania upolowanych przez bielika ofiar. Wbrew powszechnie panującej opinii, bielik nadal jest gatunkiem silnie zagrożonym w skali globalnej, wymagającym aktywnej ochrony ze strony człowieka (Anderwald, Przybyliński i Zawadzka, 2014). Monitoring gatunku w Polsce prowadzony jest obecnie w ograniczonym zakresie, toteż od przynajmniej 10 lat nie jest znana dokładna liczebność jego krajowej populacji, a podawane w różnych opracowaniach szacunkowe dane liczbowe, wskazujące na dynamiczny wzrost liczebności populacji, mogą być obciążone bardzo dużym błędem, zwłaszcza wobec narastających zagrożeń (tylko w ciągu ostatnich 3 lat w województwie zachodniopomorskim stwierdzono śmierć 73 bielików, a tylko w bieżącym roku – śmierć 24 bielików, przy czym dane te dotyczą tylko zgłoszonych przypadków). Taką hipotezę potwierdza też fakt gwałtownie zmniejszającej się liczby i powierzchni stref ochronnych w skali kraju. Jak wynika z danych Komitetu Ochrony Orłów, w ciągu ostatnich 10 lat ten spadek osiągnął już prawie 50% powierzchni (dane łączne dla stref wokół gniazd ptaków szponiastych, bociana czarnego i puchacza). Jednocześnie, z danych RDOŚ wynika, że zwiększa się liczba przypadków padnięć bielików wskutek walk o gniazdo (w bieżącym roku stwierdzono 4 takie przypadki), co może wskazywać na problemy z dostępnością odpowiednich drzew gniazdowych. Na terenie obszaru Natura 2000 Bagna Rozwarowskie istniało przynajmniej jedno czynne gniazdo bielika jeszcze do końca XX w. Obecnie nie ma już tamtego starodrzewu, lokalizacja nowego gniazda nie jest znana, obserwuje się natomiast niedobór odpowiednich drzew, na których bielik mógłby budować stabilne gniazda (zwłaszcza w strefie okrajkowej pomiędzy lasem a siedliskami żerowiskowymi na odsłoniętej części Bagien). W tej sytuacji, ta niewielka pomoc w postaci zainstalowania kilku platform wydaje się być uzasadniona.

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
16	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). W odniesieniu do żurawia i zaplanowanego dla tego gatunku celu o treści: „ <i>Utrzymanie liczebności populacji lęgowej gatunku na poziomie minimum 20 par</i> ”, Wnioskodawca spytał: „ <i>A po co? To przecież ułamek procenta populacji krajowej...</i> ”	Żuraw jest gatunkiem ptaka z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Jego liczebność w obszarze wg aktualnego SDF-u wynosi 15-20 par lęgowych i 80-520 osobników migrujących. Zgodnie z §4 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków, celem wyznaczenia obszaru Natura 2000 Bagna Rozwarowskie jest ochrona populacji dziko występujących gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi, przywracanie zniszczonych biotopów oraz tworzenie biotopów. Ustanawiając plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska jest zobowiązany kierować się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. W tej sytuacji uznano za konieczne przynajmniej utrzymanie obecnej liczebności gatunku na dotychczasowym poziomie bez względu na jego liczebność w całym kraju. Cel działań ochronnych w zakresie parametru „populacja” został ostatecznie zmodyfikowany w następujący sposób: <i>Utrzymanie oceny parametru „stan populacji” na obecnym poziomie (FV)</i> .
17	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). W odniesieniu do zimorodka i zaplanowanego dla tego gatunku celu o treści: „ <i>Utrzymanie liczebności populacji lęgowej gatunku na poziomie minimum 3 par</i> ”, Wnioskodawca wniósł uwagę jak dla żurawia: „ <i>A po co? To przecież ułamek procenta populacji krajowej...</i> ”	Wyjaśnienie jak powyżej, a ponad to należy zauważyć, że badania monitoringowe prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w oparciu o powierzchniowe próbnie wykazują bardzo silny spadek liczebności zimorodka sięgający aż 15% rocznie (Chodkiewicz i in. 2013). Ostatnie dane liczbowe dotyczące liczebności zimorodka w kraju pochodzą przynajmniej z 2004 r. (Sikora i in. 2007 za Kucharskim 2004). Nie wiemy jaka jest rzeczywista liczebność tego gatunku w kraju obecnie (przy wykazywanym trendzie spadkowym) i tym samym nie wiemy, jaką część krajowej populacji stanowią zimorodki gnieźdzące się w obszarze. Wiemy natomiast, że konieczne jest takie planowanie ochrony aby odwrócić trend spadkowy liczebności wszędzie, gdzie tylko się da, uwzględniając, że gatunek ten występuje nielicznie i w znacznym rozproszeniu. Ta wiedza oparta jest na historii wymierania wielu gatunków, które w przeszłości występowały znacznie liczniej niż obecnie zimorodek. W tej sytuacji, wobec specyficznych zagrożeń i presji oddziaływujących na zimorodka uważamy, że powstrzymanie spadku liczebności tego gatunku nie będzie możliwe bez aktywniejszej niż dotychczas jego ochrony, a zwłaszcza ochrony jego siedlisk.
18	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). W odniesieniu do zimorodka i zaplanowanego dla tego gatunku celu o treści: „ <i>Poprawa oceny parametru „perspektywy ochrony” z U1 na FV, poprzez minimalizowanie zagrożeń</i> ”, Wnioskodawca spytał: „ <i>Jak to będzie oceniane?</i> ”	Ocena parametru „ <i>perspektywy ochrony</i> ” będzie przeprowadzona metodą ekspercką po 10 latach obowiązywania PZO, w oparciu o wytyczne zawarte w załączniku do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 oraz zidentyfikowane zagrożenia. Jeżeli ekspert dokonujący oceny stwierdzi brak

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
			istotnych negatywnych oddziaływań (istniejących i przewidywanych) oraz stwierdzi brak negatywnych zmian w populacji i siedlisku, jak również uzna, że zachowanie gatunku w perspektywie dalszych 10-20 lat jest niemal pewne, będzie mógł ocenić parametr jako właściwy (FV). Cel działań ochronnych w zakresie parametru „perspektywy ochrony” uzupełniono o wskazanie sposobów minimalizacji zagrożeń najsilniej oddziaływujących na gatunek i obecnie jego treść brzmi następująco: <i>Poprawa oceny parametru "perspektywy ochrony" z UI na FV, poprzez minimalizowanie zagrożeń, w tym redukcję liczebności inwazyjnych gatunków ssaków drapieżnych oraz niedopuszczenie do przekształcania brzegów rzek. W podobny sposób zmodyfikowano cele dla baka, gęgawy, krakwy, cyraneczki, cyranki, błotniaka stawowego, błotniaka łąkowego, kropiatki, zielonki, żurawia, kszyka, dubelta, podróżniczka, brzeczki, wodniczki i wąsatki.</i>
19	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). W odniesieniu do podróżniczka i zaplanowanego dla tego gatunku celu o treści: <i>„Utrzymanie właściwego stanu siedlisk i oceny parametru "perspektywy ochrony" na poziomie FV poprzez minimalizowanie zagrożeń”,</i> Wnioskodawca spytał: <i>„Jak to będzie oceniane?”</i>	Wyjaśnienie jak wyżej.
20	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). W odniesieniu do brzeczki i zaplanowanego dla tego gatunku celu o treści: <i>„Poprawa oceny parametru „perspektywy ochrony” z UI na FV, poprzez minimalizowanie zagrożeń”,</i> Wnioskodawca spytał: <i>„Jak to będzie oceniane?”</i>	Wyjaśnienie jak wyżej.
21	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). W odniesieniu do wodniczki i zaplanowanego dla tego gatunku celu o treści: <i>„Utrzymanie na co najmniej obecnym poziomie oceny parametru „perspektywy ochrony”, poprzez minimalizowanie zagrożeń”,</i> Wnioskodawca spytał: <i>„Jak to będzie oceniane?”</i>	Wyjaśnienie jak wyżej.
22	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga do załącznika 4 (<i>Cele działań ochronnych</i>). W odniesieniu do wąsatki i zaplanowanego dla tego gatunku celu o treści: <i>„Poprawa oceny parametru „perspektywy ochrony” z UI na FV, poprzez minimalizowanie zagrożeń”,</i> Wnioskodawca spytał: <i>„Jak to będzie oceniane?”</i>	Wyjaśnienie jak wyżej.
23	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony	Uwaga dotyczy podmiotu odpowiedzialnego za realizację działania A1: <i>„w porozumieniu czy na podstawie porozumienia/porozumienia/uzgodnienia? Uwaga do wszystkich podobnych</i>	Uwagę uwzględniono, poprawiono kwestionowany wpis w następujący sposób: <i>„RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia zawartego z...”</i>

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
	Środowiska	<i>zapisów poniżej</i> ".	
24	Pan Łukasz Rejt – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	Uwaga dotyczy działania z zakresu ochrony czynnej, określonego w obecnym projekcie zarządzenia jako A13 (<i>Budowa platform gniazdowych i stołórkowych</i> <i>Budowa 5 platform gniazdowych i stołórkowych dla bielika oraz utrzymanie ich sprawności technicznej (konserwacja według potrzeb) lub ewentualna wymiana</i>). Wnioskodawca spytał: „Czy to jest potrzebne?”	W świetle już wyżej złożonych wyjaśnień, obrazujących sytuację bielika, naszym zdaniem, zaplanowane działanie może w realny sposób przyczynić się do poprawy stanu tego globalnie zagrożonego gatunku w obszarze Natura 2000.
25	Pan Hubert Bricout – Prezes Spółki Agri-Piaski” Sp. z o.o.	Uwaga dotyczy działania z zakresu ochrony czynnej, określonego w projekcie zarządzenia jako A4 (<i>Podjęcie inicjatyw przewidzianych prawem w celu odtworzenia mokradła odwodnionego w latach 2013-2014. Przywrócenie do stanu wyjściowego, t.j. odtworzenie stosunków wodnych w zasięgu naturogenicznego, wydzielonego w ewidencji nieużytku.</i>), przewidzianego do realizacji na działce nr 2/2 obrębu Piaski. Wnioskodawca, jako właściciel i użytkownik ww. działki nie wie o jakim odwodnieniu jest mowa i twierdzi, że na tym terenie nie były prowadzone żadne prace melioracyjne mające na cel odwodnienie tego terenu. W związku z powyższym Wnioskodawca poprosił o dokładne sprecyzowanie tego działania, najlepiej połączone z wizją lokalną i konsultacjami na miejscu.	W dniu 9 stycznia 2015 r. odbyło się spotkanie Planisty Regionalnego i Koordynatora Planu z Panem Hubertem Bricout w gospodarstwie Spółki Agri-Piaski w Rzeczynie. Po okazaniu zdjęć lotniczych oraz zdjęć wykonanych w terenie w maju minionego roku, Prezes Spółki Agri-Piaski potwierdził, że z powodu nagromadzenia się wody we wskazanym nieużytku, jego pracownik przekopał rów w celu osuszenia terenu. Pan Prezes został poinformowany o prawnych uwarunkowaniach funkcjonowania naturogenicznego nieużytku w krajobrazie rolniczym, zakazie ich odwadniania i jakiegokolwiek przekształcania, wynikającym z przepisów ustawy o ochronie przyrody i możliwych konsekwencjach karnych w przypadku nie przestrzegania przepisów tej ustawy. Wskazano także istniejące ścieżki prawne w przypadku zaistnienia konieczności wykonywania prac zmieniających stosunki wodne. Pan Hubert Bricout zobowiązał się do naprawienia wyrządzonej szkody.
26	Pan Leszek Ankudo – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie	Uwaga do załącznika 3 (<i>Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń...</i>). W odniesieniu do zagrożenia B02.02. wycinka lasu, zidentyfikowanego w przypadku bielika, żurawia i zimorodka, Wnioskodawca wskazał, że „nie ma podstaw do wpisania, jako istniejące zagrożenie – wycinka lasu. Gospodarka leśna prowadzona jest zgodnie z zatwierdzonym przez Ministra Środowiska. Głównym jej celem jest zapewnienie trwałości lasu i ciągłości jego wielofunkcyjnej roli, nie ma więc tutaj przypadkowości „wycinki lasu”. Wielofunkcyjna rola lasów w gospodarce, przyrodzie i życiu człowieka wymaga prowadzenia gospodarki leśnej w sposób zrównoważony, zgodnie z prawami natury. Należy pamiętać, że wymiana pokoleń lasu jest jednym z najistotniejszych czynników gwarantujących zachowanie	Uwagi nie uwzględniono. Podczas roboczych konsultacji z Panem Nadleśniczym Nadleśnictwa Międzyzdroje, wyjaśniono, że chociaż nie zostało dotychczas znalezione gniazdo bielika, bezspornym jest, że gatunek ten jest regularnie obecny na terenie obszaru Natura 2000 Bagna Rozwarowskie. Pod koniec lat 90-tych gnieździł się w rejonie oddz. 449, a i teraz jego gniazdowanie w obszarze jest wysoce prawdopodobne. Ponieważ zdefiniowanymi przedmiotem ochrony w obszarze są ptaki – do określenia zagrożeń nie jest niezbędna wiedza o lokalizacji gniazda. Wyjaśniono także, że konstruując tabele zagrożeń i wpisując do nich zagrożenia istniejące i potencjalne, autorzy PZO są zobligowani do stosowania odgórnie „skodowanych” zagrożeń, wybranych z listy referencyjnej, obowiązującej we wszystkich krajach UE, opracowanej dla potrzeb sporządzania Standardowego Formularza Danych. Na liście tej jest ograniczony wybór możliwych do zastosowania zagrożeń z zakresu leśnictwa, które pasowałyby do

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
		<p>trwałości lasu. Zapis „wycinka lasu” kojarzy się z deforestacją, natomiast czasowe pozabawienie drzewostanu na niewielkich rozproszonych powierzchniach, w ramach całego kompleksu leśnego, zgodnie z zachowaniem ładu przestrzennego nie jest zagrożeniem dla zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów. Zgodnie z obowiązującą praktyką leśną stare próchniejące i obumierające drzewa, będące ostoją i siedliskiem wielu leśnych organizmów (np. grzybów, porostów, roślin naczyniowych, mięczaków, owadów, płazów, gadów, ptaków i drobnych ssaków) pozostawiane są na powierzchniach, jako drzewa biocenotyczne w celu zwiększenia różnorodności biologicznej (zapisy wynikające z Instrukcji Ochrony Lasu). RDLP informuje, że w obszarze Natura 2000 nie ma potwierzonego stanowiska z gniazdem bielika”.</p>	<p>zidentyfikowanych w analizowanym obszarze. Wpisując zagrożenie o kodzie B02.02 (wycinka lasu) uznano, że spośród możliwych do zastosowania, to jest najbardziej adekwatne i powodujące zmiany siedliskowe zagrażające gatunkowi, oczywiście po jego uszczegółowieniu i wyjaśnieniach zawartych w ostatniej kolumnie załącznika nr 3 do zarządzenia. Umieszczenie tego zagrożenia w projekcie zarządzenia, nie miało na celu podważania zasadności prowadzenia gospodarki leśnej jako takiej, tylko zwrócenie uwagi, że pewne kwestie w tej gospodarce powinny być jeszcze dopracowane. Alternatywą dla zagrożenia B02.02 było zagrożenie z wyższego poziomu o kodzie B02 (gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji), jednak uznano, że jest zagrożeniem zbyt szerokim. Po złożonych wyjaśnieniach, Pan Nadleśniczy Nadleśnictwa Międzyzdroje w dniu 27.11.2014 r., pisemnie uzgodnił brzmienie zagrożenia „wycinka lasu” i jego opisu. To uzgodnienie, dokonane z bezpośrednim gospodarzem lasu, traktujemy jako wiążące.</p>
27	Pan Leszek Ankudo – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie	<p>Uwaga dotyczy działania z zakresu ochrony czynnej, określonego w obecnym projekcie zarządzenia jako A13 (<u>Budowa platform gniazdowych i stołówkowych</u> Budowa 5 platform gniazdowych i stołówkowych dla bielika oraz utrzymanie ich sprawności technicznej (konserwacja według potrzeb) lub ewentualna wymiana). Wnioskodawca wskazał, że: „Należy rozważyć zasadność budowy sztucznych platform dla bielika. W przypadku bielika powinniśmy ograniczać takie działania ze względu na dobrą sytuację tego gatunku i fakt chętnego odbudowywania przez ptaki gniazd naturalnych, które spadły. Gatunek ten nie jest zagrożony. Jak podaje literatura: „Podręcznik najlepszych praktyk ochrony ptaków szponiastych (autorzy: Dariusz Anderwald, Tomasz Przybyliński, Dorota Zawadzka), cyt. „Gniazda dla bielika powinny być budowane tylko w miejscach spadających gniazd naturalnych... W ciągu 20 lat zbudowano zaledwie 50 sztucznych gniazd dla tego gatunku, ponieważ nie jest on zagrożony, a straty nie mają wpływu na dynamiczny rozwój populacji”.</p>	<p>Zgodnie ze zgłoszoną uwagą, przeanalizowano zasadność realizacji tego działania. Wyjaśnienia analogiczne jak powyżej, w punktach: 3, 15 i 24. W świetle tych wyjaśnień obrazujących sytuację bielika, naszym zdaniem, zaplanowane działanie może w realny sposób przyczynić się do poprawy stanu gatunku w obszarze Natura 2000. W cytowanym przez Wnioskodawcę opracowaniu jego autorzy wyraźnie wskazują, iż nadal większość ptaków szponiastych, z wyjątkiem myszotowa i krogulca, to gatunki o bardzo niskiej liczebności i ograniczonym zasięgu występowania. Krajowe stany gatunków lęgowych wahają się od kilku do kilkudziesięciu tysięcy par. Obecnie do najważniejszych zagrożeń ptaków szponiastych należy utrata siedlisk lęgowych i żerowisk oraz przypadkowa śmiertelność na skutek kolizji. Wszystkie te uwarunkowania powodują, że ptaki szponiaste ciągle są grupą wymagającą aktywnej ochrony ze strony człowieka. Również autorzy innego opracowania (Cenian Z., Lontkowski J, Mizera T. Wzrost liczebności i ekspansja terytorialna bielika <i>Haliaeetus albicilla</i> jako przykład skutecznej ochrony gatunku) są ostrożni w określaniu sytuacji bielika jako dobrej: Czy możemy już uznać, że bielik ma się dobrze i nie potrzebuje pomocy? Na pewno takie stwierdzenie byłoby mocno nieprecyzyjne. Pamiętajmy, że liczebność tego gatunku w Polsce wynosi około 600-670 par. To jest 50-krotnie (!) mniej niż równie mięsożernego bociana białego. Warunkiem utrzymania się tendencji wzrostowej jest dostępność odpowiednich miejsc gniazdowania i łowisk, a o takie tereny bielik musi konkurować nie tylko z osobnikami własnego gatunku, ale także z rywalem znacznie groźniejszym - z człowiekiem... Bielik jest wciąż gatunkiem zagrożonym w skali globalnej”. Wobec</p>

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
			wykazanych we wcześniejszych wyjaśnieniach zagrożeń powodujących znaczny wzrost śmiertelności bielików w ostatnich latach oraz wobec niedostatku informacji o rzeczywistej wielkości populacji bielika w Polsce, nie sposób zgodzić się ze zdaniem, iż straty nie mają wpływu na dynamiczny rozwój populacji tego gatunku. W tej sytuacji znajduje zastosowanie zasada ostrożności, zgodnie z którą specjalne środki ochronne (np. ograniczenia, działania ochrony czynnej) muszą być wprowadzone już przy racjonalnie uzasadnionym podejrzeniu istnienia zagrożeń, bez oczekiwania aż powaga zagrożeń ujawni się z całą pewnością.
28	Pan Leszek Ankudo – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie	Uwaga dotyczy działania z zakresu utrzymania lub modyfikacji dotychczasowych metod gospodarowania, określonego w projekcie zarządzenia jako B11 (<i>Ochrona ptaków i ich siedlisk w gospodarce leśnej – zmodyfikowanie zasięgu sieci powierzchni referencyjnych...</i>). Wnioskodawca zaproponował zmianę zapisu na następujący: „Wylączenie z użytkowania rębego powierzchni zlokalizowanych we wskazanym obszarze wdrażania z wyłączeniem przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi. Obszar wdrażania: 404-a, -c, -d, 431-i, -o, 447-b, 448-b, 449-n, 451-b, -r, 452-m, 453-c, 466-g, 467-c, -i, 468-f, 472-c, 489-b, -c, -d, -i, 490-a, 494-f, 495-a, -b, -d, 496-a w Leśnictwie Troszyn Nadleśnictwa Międzyzdroje”. Jednocześnie Wnioskodawca wskazał, że „Wykaz powierzchni wymienionych w naszej propozycji został uzgodniony w ramach Zespołu Lokalnej Współpracy z Nadleśnictwem Międzyzdroje. Propozycja w ramach konsultacji społecznych została zwiększona o inne wydzielenia”.	Uwagi nie uwzględniono. Treść działania B11 poddanego konsultacjom społecznym brzmi identycznie jak treść działania w wersji ostatecznie uzgodnionej (pisemnie) z Panem Nadleśniczym Nadleśnictwa Międzyzdroje w dniu 27.11.2014 r. Zgłoszona przez Wnioskodawcę propozycja zmiany, jest tożsama z propozycją zgłoszoną przez Nadleśnictwo Międzyzdroje w dniu 18.11.2014 r. w ramach prac ZLW, jeszcze przed dokonaniem ostatecznych uzgodnień. W toku roboczych dyskusji pomiędzy RDOŚ w Szczecinie a Panem Nadleśniczym uzgodniono, że: - z treści ówczesnego działania usunięte zostanie zdanie „uzupełnienie sieci powierzchni referencyjnych o wszystkie wydzielenia z drzewostanami bez wskazań gospodarczych wymienione w Planie Urządzenia Lasu obowiązującym do 2015 r.” - usunięte zostaną też wydzielenia, o których usunięcie wnioskowało Nadleśnictwo, - dopisane zostaną wydzielenia proponowane przez Nadleśnictwo do dodania, wydzielenia będące obecnie powierzchniami referencyjnymi i wydzielenie 431j. Jeśli chodzi o brzmienie początkowej treści działania – uzgodniono treść obecną, ponieważ jest ona bardziej zgodna z oczekiwaniami GDOŚ przedstawianymi w wytycznych (ma znamiona działania). Wobec powyższego uznano, że uzgodnienie z Nadleśnictwem jest wiążące.
29	Pan Leszek Ankudo – Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie	Uwaga dotyczy działania z zakresu utrzymania lub modyfikacji dotychczasowych metod gospodarowania, określonego w projekcie zarządzenia jako B13 (<i>Ochrona ptaków i ich siedlisk w gospodarce leśnej – W planie urzędzenia lasu na lata 2015-2025 dla Nadleśnictwa Międzyzdroje, należy uwzględnić konieczność zachowania maksymalnie możliwego udziału powierzchniowego starych drzewostanów. Rekomenduje się utrzymywanie w lasach obszaru Natura 2000 drzewostanów powyżej 100 letnich na powierzchni nie mniejszej niż obecnie zajęta przez takie drzewostany</i>). Wnioskodawca stwierdził, że: „Ostatnie zdanie nie do przy-	W wersji projektu zarządzenia prezentowanej podczas III spotkania ZLW analizowane działanie miało postać: <i>Utrzymywanie przynajmniej na obecnym poziomie (10%) powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich</i> i zostało zanegowane przez przedstawicieli LP. W piśmie z dnia 18 listopada 2014 r. Nadleśnictwo wskazało, że zapis nie do przyjęcia. <i>O pozostawieniu powierzchni ponad 100 letnich na określonym poziomie decydować będą potrzeby drzewostanów (zawarte w nowym Planie Urządzenia Lasu). Sztynne utrzymanie % udziału drzewostanów nie ma podstaw merytorycznych</i> ”. W toku roboczych dyskusji wypracowano ostateczną, znacznie „zmiękczoną” treść działania, która została uzgodniona (pisemnie) z Panem Nadleśniczym Nadleśnictwa Międzyzdroje w dniu 27.11.2014 r. Zgłoszona

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
		<p><i>jęcia. O pozostawieniu powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich na określonym poziomie decydować będą potrzeby drzewostanów (zawarte w nowym Planie Urządzenia Lasu. Wnioskodawca zaproponował następującą zmianę: „W planie urządzenia lasu na lata 2015-2025 dla Nadleśnictwa Międzyzdroje, należy uwzględnić konieczność zachowania maksymalnie możliwego udziału powierzchniowego starych drzewostanów”.</i></p>	<p>przez Wnioskodawcę obecna propozycja zmiany jest tożsama z propozycją zgłoszoną przez Nadleśnictwo Międzyzdroje w dniu 18.11.2014 r. w ramach prac ZLW, jeszcze przed dokonaniem ostatecznych uzgodnień.</p>
30	Pani Agnieszka Kosmal-Brzychcy – ARiMR w Szczecinie	<p>Uwaga dotyczy działania z zakresu utrzymania lub modyfikacji dotychczasowych metod gospodarowania, przewidzianego dla wodniczki, określonego w projekcie zarządzenia jako B4 (<u>Użytkowanie siedlisk gatunku warunkujące ich zachowanie</u>). Wnioskodawczyni zwróciła uwagę, że treść działań fakultatywnych budzi wątpliwość ARiMR ponieważ <i>wprowadzono pozostawianie powierzchni niekoszonej od 2 do 5% na działce rolnej. Zapisy w projekcie są nadal sprzeczne z programem rolno środowiskowym, który wprost wskazuje, że dla wodniczki należy pozostawić nieskoszoną powierzchnię na poziomie 30-50%</i></p>	<p>Uwagi nie uwzględniono. Wodniczka, jako gatunek globalnie zagrożony, w obszarze Natura 2000 Bagna Rozwarowskie jest gatunkiem priorytetowym, który dla utrzymania populacji bezwzględnie wymaga szczególnego traktowania. Z lokalnych doświadczeń zebranych podczas realizacji projektu LIFE WODNICZKA wiadomo, że użytkowanie siedlisk wodniczki w sposób określony w programie rolno środowiskowym, w specyficznych warunkach Bagien Rozwarowskich, nie sprawdza się i prowadzi do porzucania tak użytkowanych siedlisk przez wodniczkę. Z informacji podanych przez Pana Marka Dylawerskiego (uczestniczącego w realizacji projektu LIFE Wodniczka) wynika, że aktualna dynamika siedlisk na tym terenie wyklucza pozostawianie dużych powierzchni bez koszenia choćby na rok. W takich sytuacjach dochodzi do wzmoczonej ekspansji trzciny i drastycznego pogorszenia stanu siedlisk z realnym ryzykiem porzucenia ich przez wodniczkę. Należy wskazać, że jednym z ważniejszych celów opracowania planu zadań ochronnych jest jak najszybsze doprowadzenie siedlisk ptaków do stanu właściwego. Tymczasem ścisłe stosowanie wskazań programu rolnośrodowiskowego, w tym szczególnym przypadku, prowadziłyby do dalszego pogarszania stanu siedlisk wodniczki z konsekwencjami w postaci szkody w środowisku.</p>
31	Pan Dariusz Gatkowski – Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (Koordynator projektu Wodniczka i biomasa OTOP)	<p>Uwaga dotyczy załącznika 5 (<i>Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania</i>). Zdaniem Wnioskodawcy, <i>konieczne jest zapisanie działań służących wodniczce jako priorytetowe nad innymi gatunkami. W aktualnym stanie użytkownik może wdrożyć działania rolno środowiskowo-klimatyczne wspomagające np. kszyka, które nie zapewnią odpowiedniego użytkowania siedliska wodniczki. Celowym będzie odwołanie do zasięgu siedliska wodniczki określonego na załączniku mapowym (5a)</i></p>	<p>Uwagę uwzględniono. Informacja o priorytetowym traktowaniu siedlisk wodniczki była zawarta w konsultowanym projekcie zarządzenia w działaniach określonych jako B5 i B6 adresowanych do błotniaka łąkowego, kszyka, dubelta, bociana białego, łabędzia krzykliwego, gęsi zbożowej, białoczelnej, gęgawy, bernikli białolicy, cyranki, błotniaka stawowego i żurawia. Żeby wyeliminować wszelkie wątpliwości, obecnie informację o podobnej treści dodano także w działaniu adresowanym do wodniczki. Dodatkowo, w działaniu B5, w kolumnie 4 (Miejsce realizacji), dodano na końcu dotychczasowego wpisu: „z wyłączeniem siedlisk wodniczki wskazanych w obszarze zaznaczonym na załączniku 5b”, a w działaniu B6, w kolumnie 4 dodano na końcu dotychczasowego wpisu: „z wyłączeniem siedlisk wodniczki wskazanych w obszarze zaznaczonym na załączniku 5b oraz siedlisk błotniaka łąkowego, kszyka i dubelta”.</p>

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
32	Pan Dariusz Gatkowski – Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (Koordynator projektu Wodniczka i biomasa OTOP)	Uwaga dotyczy działania B4 adresowanego do wodniczki. W działaniach obligatoryjnych, Wnioskodawca proponuje <i>wykreślić użytkowanie pastwiskowe, które na siedlisku wodniczki, na tym obszarze, nie jest stosowane i w tej lokalizacji nie znamy jego oddziaływania na nie. Dodatkowo zapis w działaniach fakultatywnych (punkt ostatni) mówi (słusznie) o propozycji trwałego zaprzestania użytkowania pastwiskowego z powodu wzrastającej trofii siedlisk wodniczki.</i>	Uwagę uwzględniono – obecna treść działań obligatoryjnych dla wodniczki brzmi: <i>zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych poprzez ich ekstensywne użytkowanie.</i>
33	Pan Dariusz Gatkowski – Koordynator projektu Wodniczka i biomasa OTOP	Uwaga dotyczy działania C4 adresowanego do wodniczki. Wnioskodawca proponuje aby analogicznie, jak dla innych gatunków, monitoring (siedlisk) zaplanować również w 3 roku obowiązywania PZO.	Uwagę uwzględniono – zaplanowano monitoring siedlisk na 3, 6 i 9 rok obowiązywania PZO.
34	Pan Dariusz Gatkowski – Koordynator projektu Wodniczka i biomasa OTOP	Uwaga dotyczy działania D3 adresowanego do wodniczki. Wnioskodawca proponuje aby w działaniu <i>zmienić zapis ostatniego zdania z „poza okresem lęgowym” (wówczas tracimy szanse na poznanie np. struktury roślinności w okresie lęgowym) na „w sposób eliminujący negatywny wpływ na wodniczkę, najlepiej poza rewirami zajęтыми przez gatunek (te można określić w każdym sezonie w oparciu o monitoring).</i>	Uwagę uwzględniono – zapis zmieniono w następujący sposób: <i>Badania powinny być prowadzone w sposób nie stwarzający ryzyka negatywnego wpływu na wodniczkę, najlepiej poza aktualnie zajęтыми rewirami, ustalonymi w oparciu o prowadzony monitoring.</i>
35	Pan Dariusz Gatkowski – Koordynator projektu Wodniczka i biomasa OTOP	Uwaga dotyczy załącznika mapowego 5a. Wnioskodawca wskazuje, że <i>uzasadnionym jest wprowadzenie na mapie oznaczenia arealu gdzie priorytetowa będzie ochrona wodniczki.</i>	Uwagę uwzględniono – dodano załącznik mapowy 5b, na którym zaznaczono obszar priorytetowego traktowania siedlisk wodniczki.
36	Franziska Tannebrger – Institute of Botany and Landscape Ecology Greifswald University	Uwaga dotyczy załącznika 5 (<i>Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania</i>). Zdaniem Wnioskodawczyni, <i>konieczne jest zapisanie działań służących wodniczce jako priorytetowe nad innymi gatunkami. Populację pomorską cechuje utrzymujący się spadek liczebności. Zgodnie z kryteriami IUCN omawianą subpopulację globalnej populacji wodniczki należy obecnie uznać za „krytycznie zagrożoną” (critically endangered). Zachodzi ryzyko jej wy-</i>	Uwagę uwzględniono. Informacja o priorytetowym traktowaniu siedlisk wodniczki była zawarta w konsultowanym projekcie zarządzenia w działaniach określonych jako B5 i B6 adresowanych do błotniaka łąkowego, kszyka i dubelta, a także do: bociana białego, łabędzia krzykliwego, gęsi zbożowej, białoczelnej, gęgawy, bernikli białolicej, cyranki, błotniaka stawowego i żurawia. Żeby wyeliminować wszelkie wątpliwości, obecnie informację o podobnej treści dodano także w działaniu adresowanym do wodniczki. Dodatkowo, w działaniu B5, w kolumnie 4 (Miejsce realizacji), dodano na końcu dotychczasowego wpisu: <i>„z wyłączeniem</i>

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
		<p><i>ginięcia w przeciągu najbliższych kilku lat. Istotnej przyczyny tego stanu należy dopatrywać się w niedostatecznych warunkach panujących w wielu obszarach łęgowych. Ta krytyczna sytuacja wymaga podjęcia niezwłocznie wzmoczonych działań mających na celu zachowanie „populacji pomorskiej” na jej obszarze łęgowym. Do działań tych zalicza się ochronę wszystkich obszarów łęgowych i ich optymalny rozwój, szczególnie obszaru najliczniejszego obecnie występowania gatunku na Bagnach Rozwadowskich.</i></p>	<p><i>siedlisk wodniczki wskazanych w obszarze zaznaczonym na załączniku 5b”, a w działaniu B6, w kolumnie 4 dodano na końcu dotychczasowego wpisu: „z wyłączeniem siedlisk wodniczki wskazanych w obszarze zaznaczonym na załączniku 5b oraz siedlisk błotniaka łąkowego, kszyka i dubelta”.</i></p>
37	<p>Franziska Tannebrger – Institute of Botany and Landscape Ecology Greifswald University</p>	<p>Uwaga dotyczy działania B4 związanego z utrzymaniem lub modyfikacją dotychczasowych metod gospodarowania. W odniesieniu do działań obligatoryjnych przewidzianych dla wodniczki, Wnioskodawczyni <i>proponuje wykreślić użytkowanie pastwiskowe, które na siedlisku wodniczki nie jest stosowane i w tej lokalizacji nie znamy jego oddziaływania na nie.</i></p>	<p>Uwagę uwzględniono – obecna treść działań obligatoryjnych dla wodniczki brzmi: <i>zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych poprzez ich ekstensywne użytkowanie.</i></p>
38	<p>Franziska Tannebrger – Institute of Botany and Landscape Ecology Greifswald University</p>	<p>Uwaga dotyczy działania C4 związanego z monitoringiem realizacji działań ochronnych. Zdaniem Wnioskodawczyni, <i>w działaniu tym, analogicznie jak dla innych gatunków celowym jest dopisanie również roku 3.</i></p>	<p>Uwagę uwzględniono – zaplanowano monitoring siedlisk wodniczki na 3, 6 i 9 rok obowiązywania PZO.</p>
39	<p>Franziska Tannebrger – Institute of Botany and Landscape Ecology Greifswald University</p>	<p>Uwaga dotyczy działania D3 związanego z uzupełnieniem stanu wiedzy o przedmiocie ochrony. Wnioskodawczyni <i>proponuje zmienić zapis „poza okresem łęgowym” na „poza rewirami zajętych przez wodniczkę”.</i></p>	<p>Uwagę uwzględniono – zapis zmieniono w następujący sposób: <i>Badania powinny być prowadzone w sposób nie stwarzający ryzyka negatywnego wpływu na wodniczkę, najlepiej poza aktualnie zajętymi rewirami, ustalonymi w oparciu o prowadzony monitoring.</i></p>
40	<p>Franziska Tannebrger – Institute of Botany and Landscape Ecology Greifswald</p>	<p>Uwaga dotyczy Załącznika 5a. Zdaniem Wnioskodawczyni <i>uzasadnionym jest wprowadzenie na mapie oznaczenia areału, gdzie priorytetowym będzie ochrona wodniczki. W aktualnym stanie użytkownik gruntu może wdrożyć działania wspomagające np. kszyka, które nie zapewnią utrzymania nawet aktualnego stanu siedliska wodniczki. Ma to znaczenie również wobec niepewności</i></p>	<p>Uwaga uwzględniona – dodano załącznik mapowy 5b, na którym zaznaczono obszar priorytetowego traktowania siedlisk wodniczki.</p>

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
	University	<i>co do zasad korzystania ze wsparcia w nowym PROW.</i>	
41	Pan Ryszard Jaworski – Dyrektor Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu	W przesłanym piśmie nie zgłoszono uwag do projektu zarządzenia.	Nie dotyczy
42	Pan Marek Dylawerski – ornitolog zaangażowany w aktywną ochronę wodniczki	Uwaga dotyczy załącznika nr 3. Wnioskodawca proponuje aby dla gatunku: wodniczka (22), podróżniczek (20) i kszzyk (17) wprowadzić zagrożenie K.03.04 – drapieżnictwo, o wzrost presji ptaków szponiastych i krukowatych wykorzystujących sztuczne miejsca obserwacyjne – ambony i zwyki łowieckie. Problem ten obserwowany jest w ostatnich kilku latach w okresie lęgowym. Konsekwencją zagrożenia winno być obligatoryjne usuwanie ww. urzędzeń z obszaru występowania wodniczki na okres IV-VIII, czyli wskazanie jako obligatoryjnego w ramach działań B4 i B5 (aktualnie przy zmianie gospodarza łowieckiego obszaru zadanie to byłoby „dobrą praktyką” a nie zmianą zwyczajów, które wprowadzono na Bagnach Rozwarowskich 4-5 lat temu).	Uwaga została uwzględniona częściowo. Zgodnie z wnioskiem opis zagrożenia K03.04 przypisanego wodniczce, podróżniczkowi i kszzykowi został uzupełniony w następujący sposób: <i>Presja drapieżnicza, w tym gatunków inwazyjnych (jenot, norka amerykańska, szop pracz), lisów, ptaków szponiastych i krukowatych oraz dziczatych kotów i psów powoduje płoszenie, utratę lęgów i tym samym zmniejszenie liczebności gatunku. W przypadku ptaków szponiastych i krukowatych wzmożona presja wiąże się z obecnością w centralnej części bagiennej doliny Grzybnicy i Wołczenicy licznych ambon i zwyczajek łowieckich wykorzystywanych przez te ptaki jako miejsca obserwacyjne. W celu zminimalizowania tego zagrożenia dodano działanie z zakresu ochrony czynnej określone jako A3 o treści: <u>Ograniczenie presji ptaków szponiastych i krukowatych</u> - Podjęcie inicjatyw przewidzianych prawem w celu redukcji ambon i zwyczajek łowieckich znajdujących się w obszarze występowania wodniczki (wykorzystywanych jako czatownie przez ptaki szponiaste i krukowate). Miejscem realizacji działania będzie rejon występowania wodniczki określony w załączniku graficznym nr 5b do zarządzenia a podmiotem odpowiedzialnym za realizację: RDOŚ na podstawie porozumienia zawartego z użytkownikiem obwodu łowieckiego (wg. stanu na dzień 31.12.2014 r. OHZ LP). Działanie ma być zrealizowane niezwłocznie po ustanowieniu PZO.</i>
43	Pan Marek Dylawerski – ornitolog zaangażowany w aktywną ochronę wodniczki	Uwaga do załącznika nr 3. Wnioskodawca proponuje <i>dopisać do gatunku A075 (bielik) zagrożenie A10 – własne doświadczenia z lęgów bielika na wolinie wskazują na negatywny wpływ sznurków, żyłek na stan piskląt (materiał trafia wraz z wyściółką gniazda).</i>	Uwaga została uwzględniona poprzez dopisanie w tabeli zagrożeń dla bielika zagrożenia H05.01 (odpadki i odpady stałe) z uzasadnieniem: <i>Pozostawianie sznurków z tworzyw sztucznych na terenach otwartych (np. w miejscach wiązania i składowania trzciny) stwarza ryzyko przynoszenia ich do gniazd razem z materiałem ściółkowym, a następnie jest przyczyną zaplątywania się w nie młodych bielików w gniazdach. Dopisano także bielika do działania określonego w obecnym projekcie zarządzenia jako A12 (<u>Uprzątnięcie sznurków - Uprzątnięcie sznurków zalegają-</u></i>

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
			<i>nych w miejscach wiązania i składowania trzciny, słomy i siana.)</i>
44	Pan Marek Dylawerski – ornitolog zaangażowany w aktywną ochronę wodniczki	Uwaga dotyczy działania B4 związanego z utrzymaniem lub modyfikacją dotychczasowych metod gospodarowania. W odniesieniu do działań obligatoryjnych przewidzianych dla wodniczki, Wnioskodawca <i>proponuje wykreślić użytkowanie pastwiskowe, które na siedlisku wodniczki nie jest stosowane i w tej lokalizacji nie znamy jego oddziaływania na nie.</i>	Uwagę uwzględniono – obecna treść działań obligatoryjnych dla wodniczki brzmi: <i>zachowanie siedlisk gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych poprzez ich ekstensywne użytkowanie.</i>
45	Pan Marek Dylawerski – ornitolog zaangażowany w aktywną ochronę wodniczki	Do działań związanych z utrzymaniem lub modyfikacją dotychczasowych metod gospodarowania, Wnioskodawca <i>wskazuje na potrzebę dopisania zdania o priorytecie działań służących wodniczce nad innymi gatunkami. Celowym będzie odwołanie do zasięgu siedliska wodniczki określonego na załączniku mapowym (5a).</i>	Uwagę uwzględniono. Informacja o priorytetowym traktowaniu siedlisk wodniczki była zawarta w konsultowanym projekcie zarządzenia w działaniach określonych jako B5 i B6 adresowanych do błotniaka łąkowego, kszczyka i dubelta, a także do: bociana białego, łabędzia krzykliwego, gęsi zbożowej, białoczelnej, gęgawy, bernikli białolicej, cyranki, błotniaka stawowego i żurawia. Żeby wyeliminować wszelkie wątpliwości, obecnie informację o podobnej treści dodano także w działaniu adresowanym do wodniczki. Dodatkowo, w działaniu B5, w kolumnie 4 (Miejsce realizacji), dodano na końcu dotychczasowego wpisu: <i>„z wyłączeniem siedlisk wodniczki wskazanych w obszarze zaznaczonym na załączniku 5b”</i> , a w działaniu B6, w kolumnie 4 dodano na końcu dotychczasowego wpisu: <i>„z wyłączeniem siedlisk wodniczki wskazanych w obszarze zaznaczonym na załączniku 5b oraz siedlisk błotniaka łąkowego, kszczyka i dubelta”</i> . Ponadto, do projektu zarządzenia dodano załącznik mapowy 5b, na którym zaznaczony został obszar priorytetowego traktowania siedlisk wodniczki przed siedliskami innych gatunków.
46	Pan Marek Dylawerski – ornitolog zaangażowany w aktywną ochronę wodniczki	Uwaga dotyczy działania C4 związanego z monitoringiem realizacji działań ochronnych. Zdaniem Wnioskodawcy, <i>w działaniu tym, analogicznie jak dla innych gatunków celowym jest dopisanie również roku 3.</i>	Uwagę uwzględniono – zaplanowano monitoring siedlisk wodniczki na 3, 6 i 9 rok obowiązywania PZO.
47	Pan Marek Dylawerski – ornitolog zaangażowany w aktywną ochronę wodniczki	Uwaga dotyczy działania D3 adresowanego do wodniczki, związanego z uzupełnieniem stanu wiedzy. Wnioskodawca proponuje aby w działaniu <i>zmienić zapis ostatniego zdania z „poza okresem lęgowym” (wówczas tracimy szanse na poznanie np. struktury roślinności w okresie lęgowym) na „poza rewirami zajęтыми przez gatunek (te można określić w każdym sezonie w oparciu o monitoring).</i>	Uwagę uwzględniono – zapis zmieniono w następujący sposób: <i>Badania powinny być prowadzone w sposób nie stwarzający ryzyka negatywnego wpływu na wodniczkę, najlepiej poza aktualnie zajęтыми rewirami, ustalonymi w oparciu o prowadzony monitoring.</i>

l.p.	Podmiot zgłaszający	Uwagi i wnioski	Sposób rozpatrzenia / odpowiedź
48	Pan Marek Dylawski – ornitolog zaangażowany w aktywną ochronę wodniczki	Uwaga dotyczy Załącznika 5a. Zdaniem Wnioskodawcy <i>uzasadnionym jest wprowadzenie na mapie oznaczenia arealu, gdzie priorytetowym będzie ochrona wodniczki. W aktualnym stanie użytkownik gruntu może wdrożyć działania wspomagające np. ksztyka, które nie zapewnią utrzymania nawet aktualnego stanu siedliska wodniczki. Ma to znaczenie również wobec niepewności co do zasad korzystania ze wsparcia w nowym PROW.</i>	Uwaga uwzględniona – dodano załącznik mapowy 5b, na którym zaznaczono obszar priorytetowego traktowania siedlisk wodniczki.
49	Pan Andrzej Kreft – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie	Uwaga dotyczy załącznika nr 5 (Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania). Wnioskodawca wskazał, że <i>należy zawrzeć uwagę ogólną (np. w postaci odnośnika do nagłówka kolumny „Działania ochronne/Zakres prac” o treści: Proponowane działania nie mogą blokować uprawnień dyrektora RZGW związanych z ochroną przeciwpowodziową, w tym uprawnień opisanych w art. 88 litera l ust. 7 ustawy Prawo wodne.</i>	Uwagę uwzględniono poprzez dodanie we wskazanym miejscu przypisu o treści: <i>nie dotyczy wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa, prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym.</i>

Projekt planu zadań ochronnych, zgodnie z dyspozycją przepisu art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie przyrody, uzyskał na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2014 r. pozytywną opinię Regionalnej Rady Ochrony Przyrody, działającej przy Regionalnym Dyrektorzem Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Wojewoda Zachodniopomorski pismem z dnia 27 stycznia 2015 r., znak: NK-3.0522.2.2015.KD, działając na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, uzgodnił projekt zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagna Rozwarowskie PLB320001.

Realizacja działań ochronnych i monitoringowych, zawartych w niniejszej regulacji prawnej, finansowana będzie zgodnie z przepisem art. 39 ustawy o ochronie przyrody, m.in. ze środków Unii Europejskiej, a w zakresie nie objętym finansowaniem przez Wspólnotę, ze środków budżetu państwa, a także ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych oraz monitoringowych zawartych w niniejszym akcie normatywnym w dziesięcioletnim okresie obowiązywania planu wyniesie łącznie około 7048 tys. zł. Ze względu na specyfikę prac przyjęto kombinację wynikającą z łączenia poszczególnych usług. Oszacowanie kosztów należy traktować jedynie bardzo orientacyjnie, gdyż ze względu na specyfikę prac i terenu mogą się znacznie różnić u różnych wykonawców, a poza tym mogą być znacznie obniżone w wyniku łączenia prac. Na oszacowane koszty składają się:

- działania związane z ochroną czynną oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania, w tym koszenia w ramach PROW – 6 608 000 zł
- działania dotyczące monitoringu realizacji działań ochronnych – 182 000 zł
- monitoring stanu ochrony przedmiotów ochrony – 168 000 zł
- uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony – 90 000 zł.

Zarządzenie nie będzie miało wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Zarządzenie może wpłynąć na sytuację i rozwój regionu, lecz wpływ ten nie jest możliwy do bardziej szczegółowego określenia. W perspektywie krótkookresowej zarządzenie może ograniczyć możliwości niekontrolowanego rozwoju indywidualnej zabudowy mieszkaniowej i rekreacyjnej w obszarze, co może spowolnić rozwój lokalny, sprowadzając go do poziomu rozwoju zrównoważonego. To spowolnienie może okazać się jednak pozorne z uwagi planowane zapotrzebowanie na wykonywanie poszczególnych działań ochronnych, co stanowi szansę na rozwój podmiotów gospodarujących w obszarze Natura 2000 oraz jego sąsiedztwie. Zarządzenie nie powinno wpłynąć negatywnie na bieżącą aktywność turystyczną i zjawisko turystyki w regionie. Może natomiast przyczynić się do rozwoju turystyki specjalistycznej, związanej z obserwacjami ptaków. Tego typu rozwój, może z kolei generować rozwój usług agroturystycznych (noclegi, wyżywienie, wypożyczalnie rowerów i sprzętu optycznego, usługi przewodnickie). W perspektywie długookresowej zarządzenie powinno zapewnić zachowanie walorów przyrodniczych, a tym samym turystycznych w obszarze, stabilizując rolę jaką turystyka odgrywa w lokalnej gospodarce.

Zarządzenie nie narusza zapisów zawartych w:

- *Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa tzw. Dyrektywa Ptasia (Dz. Urz. UE L 20/7 z 26.01.2010);*

- *Dyrektywie Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory tzw. Dyrektywa Siedliskowa (Dz. Urz. L 206 z 22.07.1992 r., str. 7—5 z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102 z późn. zm.);*
- *Dyrektywie 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz. Urz. L 143, 30/04/2004 P. 0056 - 0075) tzw. Dyrektywa Odpowiedzialnościowa.*

Zarządzenie nie zawiera przepisów technicznych i nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).